

KNNV Alkmaar 100 jaar

Jubileum uitgave
KNNV-ers aan het woord

INHOUD

Dankwoord

Voor de totstandkoming van dit jubileumnummer ben ik velen dank verschuldigd. Allereerst het bestuur van de KNNV-afdeling Alkmaar/Den Helder, dat mij de vrije hand heeft gegeven bij het samenstellen ervan. Verder wil ik iedereen bedanken die zijn of haar "natuurautobiografie" voor mij op schrift heeft gesteld, en eveneens degenen die mij de gegevens hebben verstrekt waarmee ik hun verhaal heb kunnen schrijven. Ook degenen die een bijdrage hebben geschreven over de verschillende werkgroepen: hartelijk dank. Tevens wil ik hier de KNNV-uitgeverij bedanken voor de verleende toestemming om gebruik te maken van gedeelten uit "De natuur als bondgenoot" van Marga Coesèl e.a. Rollen de Jonge wil ik bedanken voor haar kritische opmerkingen en de hulp bij het redigeren van de tekst. En last but not least mijn grote dank aan Keat Kho, zowel voor de inspirerende samenwerking als voor de prachtige vormgeving.

Evert Maarschall

Financiële verantwoording:

de uitgave van dit jubileumnummer KNNV Alkmaar 100 jaar is mede mogelijk gemaakt door een subsidie van 500 euro van de Stichting Fondsen van de KNNV en een bijdrage van Ruud en Evert Maarschall (400 euro).

Dit jubileumnummer KNNV - Alkmaar 100 jaar is een uitgave van KNNV afdeling Alkmaar-Den Helder

Omslagfoto: Rob Monsees, weekendexcursie Schouwen

Voorwoord	3
Het biologisch reveil, een blik op het verleden	3
De geboorte van de afdeling Alkmaar	7
Peter Boer	11
Bert Buizer	12
Jeanette den Herder	14
Sipke Gonggrijp	15
Wilbert Kerkhof	17
Luc Knijnsberg	19
Pieter Korstanje	21
en de Plantenwerkgroep	
Marian van der Laan	24
en de Woensdaggroep	
Ruud Maarschall	25
Evert Maarschall	27
Rob Monsees	29
Natasja Nachbar	31
Hans Nieuwenhuijsen	33
Jannie Nijman	34
en de Dinsdaggroep	
Martijn Oud	36
Rutger Polder	38
Kees Roobeek	40
Michel Rühland	41
Thea Spruijt	42
Jan Verkaik	43
Piet Winder	44
Henk Witte	45
en de Strandwerkgroep	
Achter de schermen	46
• Tineke Broersen	
• Gré Stelling	
• Marjolein en Jan Boersma	

Achterblad: gedicht van Elbert Gonggrijp

voorwoord

Een persoonlijk voorwoord: een lofzang op de afdeling Alkmaar van de KNNV.

Van de honderd jaar dat onze afdeling Alkmaar van de KNNV nu bestaat, heb ik er ruim veertig van dichtbij meegeemaakt. Als secretaris, als excursieleider, als voorzitter, als redactielid van BLAD en gewoon als deelnemer aan de diverse activiteiten van de vereniging. Wat me zo aanspreekt in deze vereniging van natuurliefhebbers is de unieke combinatie van individualisten die over heel veel kennis beschikken en belangstellenden die graag in een groep op stap gaan, vaak vergezeld van een goed geïnformeerde excursieleider. We hebben daarbij het geluk dat we in een regio leven waar nog veel te beleven valt op natuurgebied.

Terwijl in die ruim veertig jaar de natuur buiten de natuurgebieden het steeds zwaarder te verduren kreeg (ik noem dit zelf: "de sterilisatie van het landschap") is de kennis over de natuur binnen de vereniging in mijn ogen sterk toegenomen. Terwijl er 40 jaar geleden alleen algemene excursies waren en de communicatie per stencil plaatsvond, zijn er in de loop der tijd allerlei initiatieven ontstaan die bijdragen aan het functioneren van de vereniging. Ik noem de al ruim 25 jaar geleden opgerichte Woensdaggroep, die al vele jaren wekelijks op stap gaat. Daar is vier jaar geleden, wegens de grote vraag, de Dinsdaggroep bijgekomen. Door de eveneens wekelijks opererende Planten- en Mossenwerkgroep zijn al veel bijzondere soorten planten en mossen in deze regio ontdekt. Werkgroepen die eveneens regelmatig excursies organiseren zijn de Paddenstoelenwerkgroep en de Strandwerkgroep. Er is nog meer te melden: de IJsvogelwerkgroep, opgericht om de ijsvogel aan nestelgelegenheid te helpen, doet dit met veel resultaat en insecten en vlinders appreciëren de Vlindertuin Groene Voet. Verheugend is ook de hoge gemiddelde opkomst bij de lezingen in het buurtcentrum Overdie. De grote belangstelling is te danken aan zowel de interessante onderwerpen als de boeiende sprekers. En dan zijn er sinds een aantal jaren de DLVD lezingen (Door Leden Voor Leden). Hier kan ieder lid die dat wil zijn verhaal met plaatjes aan anderen vertonen. Misschien de grootste verandering die te constateren valt, de sterk verbeterde communicatie met de leden. Werd het programma van excursies en lezingen ooit per stencil aan de leden verstuurd, tegenwoordig beschikken we over een prachtig geïllustreerd en opgemaakt clubblad (samen met het IVN) met de naam BLAD. En dan is er -niet te vergeten- de uitgebreide en overzichtelijke website met een schat aan informatie: agenda's, verslagen, en niet te vergeten de fraai geïllustreerde Bladluis.

Het jubileumnummer 100 jaar KNNV Alkmaar

Uit bovenstaande opsomming blijkt hoeveel activiteiten er plaatsvinden in onze afdeling. Voor al die activiteiten zijn leden nodig die het nodige organiseren: de coördinatoren van de werkgroepen, de excursieleiders, en de mensen die de lezingen en de algemene excursies organiseren. Dan zijn er de experts die hun gedegen stukken voor BLAD insturen en de amateurs die dat op hun wijze doen. Ook kunnen we niet zonder onze bestuursleden die zich inzetten voor het wel en wee van de vereniging. Dat geldt ook voor de docenten die de jaarlijkse cursussen veldbiologie verzorgen.

Daarom leek het mij een goed idee om in het jubileumnummer "100 jaar KNNV Alkmaar", naast een stukje historie, de aandacht te richten op een aantal individuele leden die nu of in het recente verleden bijgedragen hebben aan het functioneren van de vereniging. Ik heb daarbij een keuze gemaakt en de betrokkenen gevraagd een stukje te schrijven over hun interesse in de natuur en over hun betrokkenheid bij onze afdeling.

Evert Maarschall

▲ mijn geliefde rozenkransje

Het biologisch reveil, een blik op het verleden

100 JAAR

Het honderdjarig bestaan van onze vereniging roept onwillekeurig de vraag op hoe het komt dat juist in 1918, nog tijdens de eerste wereldoorlog, in Alkmaar een afdeling van de Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (NNV) werd opgericht. Weliswaar was Nederland gevrijwaard van gevechtshandelingen, maar elders in Europa vonden tijdens deze oorlog miljoenen soldaten de dood in de loopgraven. Helaas is het antwoord op deze vraag niet terug te vinden in de notulen van de oprichtingsbijeenkomst. Wat we wel weten is dat de kiem van zoiets als natuurstudie in

eigen karakter van het Hollandse landschap (de Haagse school), begon onder een aantal natuurliefhebbers meer aandacht te ontstaan voor de inheemse flora en fauna, terwijl voordien de aandacht vooral uitging naar exotische planten en dieren uit verre streken. Zo werden in 1845 zowel de Nederlandse Entomologische Vereniging als een Vereniging voor de Nederlandse Flora opgericht. Het feit dat vakman en amateur elkaar hierbij vonden maakten deze verenigingen succesvol. Tot het einde van de eeuw kon alleen de sociale elite zich ver-

Artis de Natuurhistorische Vereniging Amsterdam opgericht. Het motief van Heukels en Heinsius (beide leraren plant- en dierkunde) was de biologie te populariseren. De tot nu toe bestaande verenigingen ter bestudering van de natuur waren academisch gericht. Nadat in andere steden soortgelijke verenigingen als die in Amsterdam waren opgericht, werd al aan het einde van 1901 een overkoepelende organisatie opgericht: de Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (het predicaat Koninklijk is van veel latere datum). De belangrijkste activiteiten van de NNV afdelingen waren (net als nu) het organiseren van excursies in het veld en het houden van voordrachten. Het landelijke verenigingsblad *Natura* verscheen voor het eerst in 1906.

Natuurbescherming

In de loop van de 19e eeuw werden veel woeste gronden ontgonnen en door verstedelijking en intensivering

van de landbouw kwam de natuur op veel plaatsen onder druk te staan. Al in 1867 verzocht de bekende amateur botanicus uit Haarlem: F.W. van Eeden, dat de bloemrijke duinvalleien werden vervangen door aardappelakkers. Toen in 1904 de gemeente Amsterdam met het voorstel kwam om het Naardermeer, in het voorstel omschreven als "waardeloze, onvruchtbare plassen", te gebruiken voor het storten van het Amsterdamse vuil, werd er in de Groene Amsterdammer heftig geprotesteerd door Heimans en Thijsse. Het gevolg was dat in 1906 de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten werd opgericht. Deze lukt het zoveel kapitaal te vergaren dat daarmee het Naardermeer als eerste natuurmonument kon worden aangekocht.

1845

In 1845 werden zowel de Nederlandse Entomologische Vereniging als een Vereniging voor de Nederlandse Flora opgericht

het veld, en dat in groepsverband, al eerder gelegd was. Nederland was halverwege de 19e eeuw nog een waar natuurparadijs met heel veel woeste grond. De industrialisatie kwam hier veel later op gang dan in de ons omringende landen als Engeland, Duitsland en Frankrijk. Dit maakte Nederland tot een geliefde bestemming voor schilders uit binnen- en buitenland. In de tweede helft van die eeuw vond een inhaalslag plaats: wegen, kanalen, spoorwegen en spoorbruggen over de grote rivieren werden aangelegd en fabriekswerk ging een belangrijke plaats in de maatschappij innemen. In dezelfde tijd dat zich een groep schilders vormde met oog voor het geheel

1867

F.W. van Eeden verzocht dat de bloemrijke duinvalleien werden vervangen door aardappelakkers

oorloven op stap te gaan om zich te verdiepen in de natuur.

Oprichting van de Nederlandse Natuurhistorische Vereniging.

Op 26 januari 1901 werd op initiatief van de heren H.Heukels en H.W.Heinsius in een van de zalen van

1893

Eli Heimans en Jac.P.Thijsse leerden elkaar kennen tijdens een bijeenkomst voor onderwijzers in Amsterdam.

1896

1901

1906

Het landelijke verenigingsblad *Natura* verscheen voor het eerst in 1906.

Oprichting Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten

De invloed van Heimans en Thijsse

Eli Heimans en Jac.P.Thijsse leerden elkaar kennen in 1893 tijdens een bijeenkomst voor onderwijzers in Amsterdam. Zij wilden iets doen aan de totale onwetendheid van de jeugd. Dit deden ze door de lagere schooljeugd op directe wijze in contact te brengen met de levende natuur door ze mee te nemen naar buiten. Daarnaast maken ze boekjes over de natuur met teksten die alle gebaseerd zijn op eigen waarnemingen en die geïllustreerd zijn met tekeningen van eigen hand en later ook voorzien worden van gekleurde platen. De boekjes, met (voor de meeste van ons) bekende titels als: Van vlinders, bloemen en vogels, In sloot en plas, In de duinen etc. zijn bedoeld voor de jeugd, maar al snel worden ze ook populair bij volwassenen.

De Levende Natuur

Al in 1896 verschijnt het eerste nummer van dit beroemde tijdschrift (dat nog steeds bestaat!). De redacteurs zijn E.Heimans, J.Jaspers jr. en Jac.P.Thijssse. Het blad wordt geïntroduceerd met de hartenkreet: "De levende natuur wordt nog niet bemind en gezocht, zoals zij dat verdient" Zij zien als reden, dat van de natuur om ons heen, veel te weinig bekend is. De boodschap is, dat de natuurstudie geen saaie bezigheid voor binnenshuis is, maar een sport is die buiten beoefend moet worden. Hoewel het blad nog steeds bestaat onder de naam "De levende natuur" is de inhoud tegenwoordig geheel geweid aan natuurbeheer. De Verkade-albums. Het eerste echte Verkade-album verschijnt in 1906 en heeft als titel Lente. Dit nadat de beschuit- en koekfabrikant al aan het eind van de 19e eeuw begonnen is met het verspreiden van plaatjes bij hun verpakte producten. Jac.P.Thijssse

na Lente volgen Zomer, Herfst en Winter. Daarna verschijnen er ook albums over diverse landschapstypen, zoals Blonde duinen en over onderwerpen als Langs de Zuiderzee, De Vecht, De IJsel en Friesland waarin beschouwingen over de natuur afgewisseld worden met die van karakteristieke boerderijen, dorpen, havens en steden. De albums dragen zeker bij tot een grotere bekendheid met de natuur in Nederland.

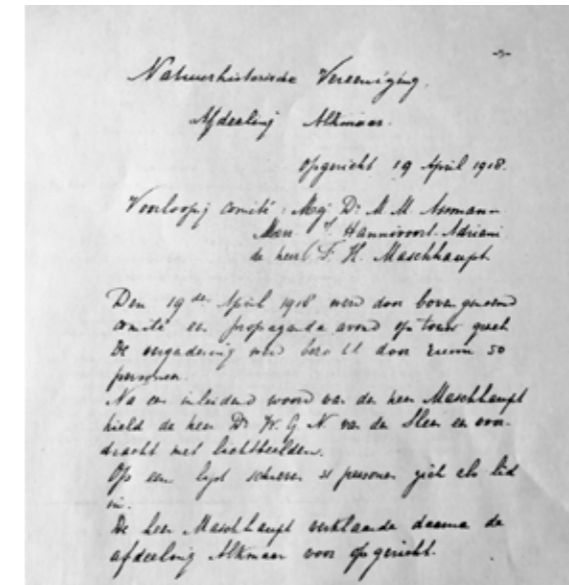

KNNV

100 JAAR

De geboorte van de afdeling Alkmaar

We beschikken over twee bewijzen van de oprichting van de afdeling Alkmaar in 1918. In het notulenboek uit die tijd lezen we het volgende:

Den 19de April 1918 werd door bovengenoemd comité een propaganda avond op touw gezet. De vergadering werd bezocht door ruim 50 personen. Na een inleidend woord van de heer Maschaupt hield de heer Dr.W.G.N. van der Sleen een voordracht met lichtbeelden. Op een lijst schreven zich 31 personen in. De heer Maschaupt verklaarde daarna de afdeling voor opgericht.

1906

Het eerste echte Verkade-album verschijnt in 1906 en heeft als titel Lente.

wordt aangezocht, die al bekendheid geniet door zijn stukjes in het Algemeen Handelsblad. Voor de illustraties worden o.a. L.W.R.Wenkenbach, Jan van Oort en Jan Voerman aangezocht. Het idee om de inheemse natuur als onderwerp voor het album te kiezen slaat aan en er volgen nog vele titels,

1918

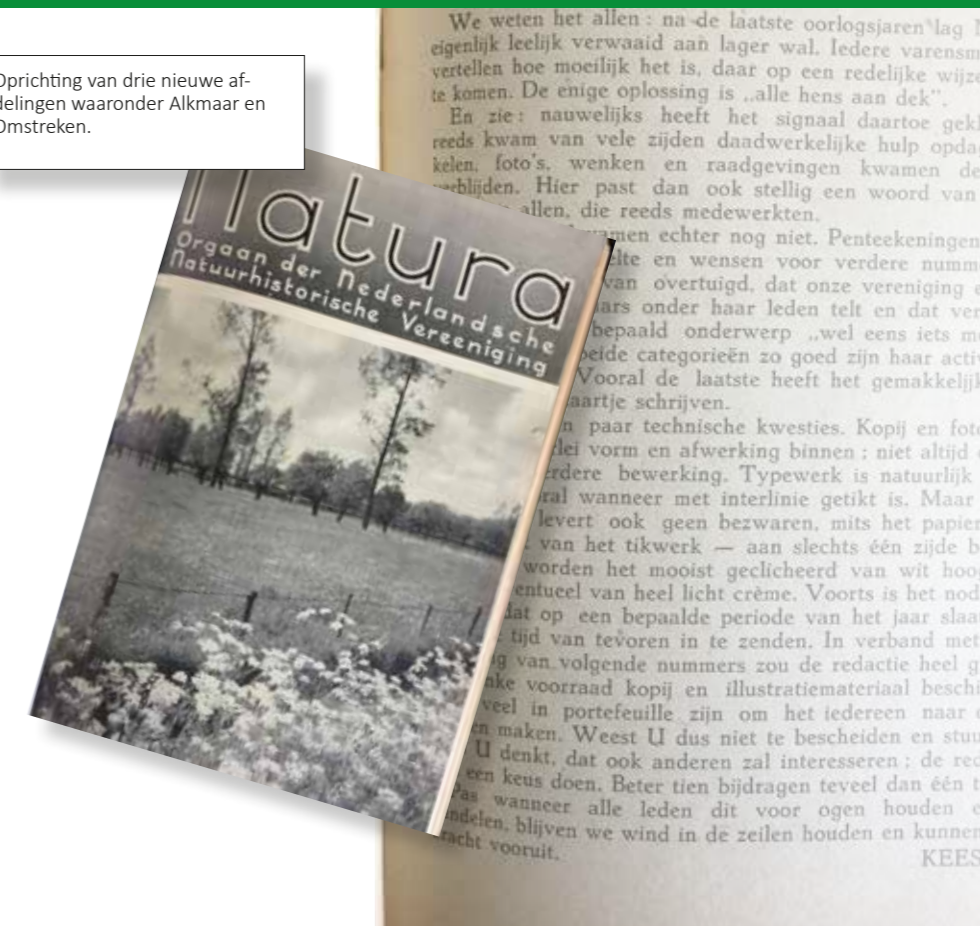

Oprichting van drie nieuwe afdelingen waaronder Alkmaar en Omstreken.

Ook NATURA, Organ der Nederlandsche Natuurhistorische Vereniging, besteedt aandacht aan de nieuwe afdeling. In het nummer van 15 juni 1918 lezen we onder het kopje Meedeelingen van het Hoofdbestuur, Nieuwe afdelingen, dat er drie nieuwe afdelingen zijn opgericht waaronder Alkmaar en Omstreken.

De eerste ledenvergadering is al op 24 april 1918, waarbij 18 van de in totaal 34 leden aanwezig zijn. Er wordt een

2018

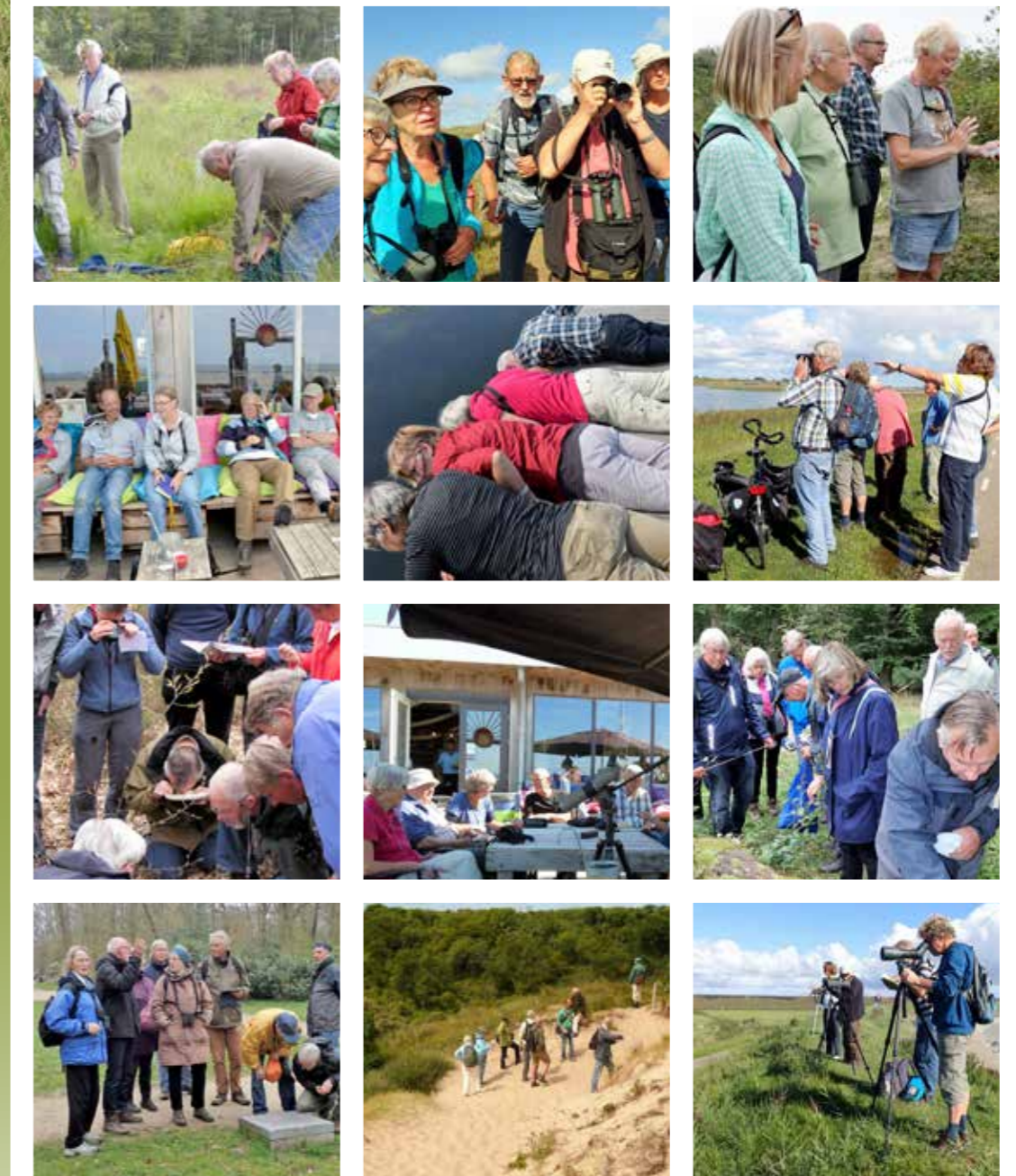

bestuur gekozen, de contributie wordt bepaald op fl. 2,50 en er wordt een excursie programma voor de komende maanden vastgesteld: in april- duin en strand bij Bergen aan Zee; in mei-avondwandeling langs de Noordervaart; in juni-het duin bij Castricum; in juli-strand, duin en pier van IJmuiden; september-slootexcursie bij Bergen en oktober-paddenstoelen bij Bergen.

De gehele geschiedenis van de KNNV afdeling regio Alkmaar is (tot het jaar 2011) te vinden op de website van onze afdeling. De belangrijkste feiten zijn door Leo Bruinenberg (oud voorzitter) op rij gezet, hij heeft daarbij als bron de notulenboeken van de afdeling gebruikt. Deze laatste bevinden zich nu in het Regionaal Archief te Alkmaar.

De communicatie met de leden
 Vroeger werden excursies en lezingen aangekondigd in zogenaamde convocaties.. Deze convocaties werden op een schrijfmachine getypt en vermenigvuldigd op een stencilmachine. Een voorbeeld van de convocatie van 10 mei 1978 is hiernaast afgebeeld. In 1985 verscheen voor het eerst een meerbladig *Mededelingenblad*. Bij de tweede jaargang kreeg het ook een naam: *Kaasjeskruid*. Deze toepasselijke naam werd op de omslag van het blad aangegeven met een tekening van de plant van de hand van Jan Verkaik. Tien jaar later wordt besloten tot de uitgave van één gezamenlijk blad van IVN Noord-Kennemerland en de KNNV afdeling Alkmaar en omstreken. Dit blad heeft een A4 formaat en het verschijnt onder de dubbelnaam: Groen-

geest-*Kaasjeskruid*. In 2001 wordt de naam *Parnassia-Kaasjeskruid*, maar vanaf 2004 verschijnt het blad onder één naam: *Pyrola*. In juni 2005 komt het eerste nummer van *BLAD* uit. Het is nu een professioneel uitziende uitgave geworden mede door de medewerking van deskundige opmakers en door de moderne druktechnieken. Vanaf maart 2015 verschijnt *BLAD* geheel in kleurendruk, wat voor de kwaliteit van de afgedrukte foto's een grote verbetering inhoudt.

Met z'n allen op excursie

Friedjof van den Bergh

Onze KNNV afdeling beschikt over liefst twee befaamde kenners van de wereld der paddenstoelen: Friedjof van den Bergh en Martijn Oud. Het stukje biografie over Friedjof hier, is een stukje van een uitgebreider artikel over zijn leven van de hand van Bert Buizer (BLAD 46, december 2016, p.8 e.v.)

Een dag in het veld en daarna. Jonkheer Friedjof van den Bergh (1930) is sinds 1 januari 1963 lid van de KNNV, afdeling Alkmaar en omstreken. Velen - niet alleen KNNV-leden - zullen hem kennen als een buitengewoon aimabel man met een bijzonder grote kennis van paddenstoelen. Deze door zelfstudie verworven kennis wil hij ook graag delen, en zijn excursies waren fameus. Een wandeling van nog geen driehonderd meter nabij Duinvermaak in Bergen duurde wel vier uur. Tijdens deze excursies bleek vaak hoe goed zijn geheugen is, wanneer hij de vondst van een soort wat relativerde door op te merken dat 'toen-en-toen door die-en-die deze soort daar-en-daar

Heemstede (waar hij ook Thijssse leerde kennen) en wel door honger gedreven gedurende de oorlogsjaren. De jonge Van den Bergh had als taak in het gezin om te zorgen voor vis en 'bosvruchten'. Dus trok hij de landgoederen van Zuid-Kennemerland in. Voor de determinatie van de verzamelde paddenstoelen gebruikte hij het beroemde 'Paddenstoelenboek' door Cath. Cool & Dr. H.A.A. van der Leek uit 1943. Later bouwde hij zijn mycologische (paddenstoelen, zwammen, schimmels) kennis verder uit met behulp van Duits- en Franstalige literatuur. Deze betrok hij van de nog steeds bestaande legendarische boekhandel Architectura & Natura, toen van de heer D. Latenstein van Voorst, eveneens lid van de KNNV en medeorganisator van de jaarlijkse gewestelijke paddenstoelenexcursie.

Friedjof aan een werktafel in zijn ten dele ontruimde studeerkamer, beter bekend als zijn 'cel'.

ook al gevonden was'. Na afloop waren de deelnemers uitgeput, maar voor Friedjof begon het dan pas. Gevleugeld is zijn uitspraak 'Een dag in het veld is een week cellulair'. Met het laatste bedoelde hij te zeggen dat hij vaak minimaal een week doorbracht in zijn 'cel', zijn studeerkamer, en dat hij de verzamelde paddenstoelen tot op het niveau van de cel met behulp van zijn microscoop moest bestuderen. Hierover later meer.

Vorming tot mycoloog

Voor Friedjof begon het verzamelen van paddenstoelen in

Peter Boer

Toen ik net kon lopen was ik al geïnteresseerd in alles wat leeft. De honderden springende sprinkhanen in het gazon van mijn opa bijvoorbeeld vond ik heel komisch (kom er nog maar eens om) en wat dacht je van dat gekrioel van mieren met hun larven onder de stoeptegels. Mijn ouders dachten dat ik bij de NJN wel op mijn plaats zou zijn. Meer dan dat! Je had toen twee groepen specialisten in afdeling Alkmaar: klunzen die op hun knieën de vegetatie aan het ontleden waren en anderen die het strand afschuimden naar alles wat dood was. Ik vond het allemaal interessant. Vogelspotters waren er eigenlijk niet tussen. Dus organiseerde ik vogelexcursies. Later werd ik actief in de Vogelwerkgroep Noordhollands Noorderkwartier. Onderzoekjes doen, artikelen schrijven, actie voeren, midwintertellingen, watvogeltellingen, wadvogeltellingen, vogels ringen, broedvogelinventarisaties, ik heb het jarenlang gedaan. In de tussentijd werkte ik bij het Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee in Den Helder, later op Texel. Vijf dagen in de week determineren van allerlei zeedieren, van foraminiferen en visparasieten tot kwalen en haaien.

Daarna werd ik biologieleeraar, zowel op een middelbare school als enige jaren bij de Volksuniversiteit. Kennis overdragen is belangrijk, maar belangrijker is het liefde voor de natuur bij te brengen. Wat de lessen op de Volksuniversiteit betreft ging het ook om het 'leren kijken'. Ik ben er trots op dat verschillende van mijn oud-leerlingen zeer enthousiaste natuurmensen zijn geworden. Zo 'n 45 jaar geleden en werd ik lid van de KNNV. Ik moet vaststellen dat ik in KNNV-verband tamelijk asociaal ben: ik ga liever alleen op excursie. Omdat ik de vereniging een warm hart toedraag heb ik verschillende malen lezingen

gegeven over parasieten en mieren, heb ik wat excursies geleid en schrijf ik nu geregeld in ons BLAD.

De mieren kwamen 32 jaar geleden uit de hemel vallen. Koning Salomo zei het al: Ga tot de mieren en word wijs. Wijs ben ik nog steeds niet, maar de mieren boeien me onwijs. Het begon met een oproep in *Natura*: "Wie wil bosmierenstenen inventariseren?" Leuk, dacht ik. Weer eens wat anders dan vogels. Ongevoelig voor mierenzuur, mierensteken en mierenbeten boog ik me over mierenhopen, bedacht allerlei vangmethoden en verwonderde me over de enorme impact van mieren in allerlei ecosystemen. Ik schrijf er graag over, wat ik waarneem of ontdek. Maar: ik ontdek veel meer dan ik ooit kan publiceren. Dat geldt natuurlijk niet alleen voor mij, het is een wetmatigheid. Het vergaat u, beste lezer, waarschijnlijk niet anders: zelfs al wandel je dagelijks dezelfde wandeling, het is steeds weer anders. Vooral als je probeert steeds (naar) iets anders te kijken. Dan ontdek je steeds meer. Zo is het mij ook vergaan, een leven lang.

Tweekleurige hartknoopmier
Foto: Theodoor Heijerman

Heel even maar heeft een mannetjes mier vleugels. Alleen maar om naar een wijffe te vliegen. Als hij die vindt, kan hij misschien tot paren komen. En daarna... er is niemand meer die zich om hem bekommert, hij kan niet voor zich zelf zorgen en kan zichzelf niet verdedigen. Hij is overgeleverd aan al diegenen die hem smakelijk vinden. Deze tweekleurige hartknoopmier leeft in de Hortus Leiden.

bij een mierenhoop

Bert Buizer

Ruim een halve eeuw geleden was ik gedurende de zomers soms dagelijks in het Duinmuseum in Bergen aan Zee te vinden. Ik interesseerde me mateloos voor het duin- en strandbotoop waarvan zo veel te zien was in dat charmante museum. Het Duinmuseum heet nu Parnassia, ik kom er regelmatig en zie nog steeds de oorspronkelijke inrichting voor me.

Ik verzamelde in die tijd al Nederlandse zeeschelpen en een paar jaar later deed ik vakantiewerk in het Zee-Aquarium in Bergen aan Zee. Op een zekere dag ontmoette ik daar een KNNV-groepje onder leiding van de bioloog Houtman uit Hoorn. Ik vertelde hun iets over de schelpen en andere, levende, zeedieren die in het aquarium te zien waren. Later werd ik uitgenodigd om excursies van de KNNV afdelingen Hoorn, Amsterdam en Alkmaar naar de Hondsbossche Zeewering te leiden. Ik kende de KNNV alleen van de Wetenschappelijke Mededelingen (de WM's) waarvan ik een aantal deeltjes over kust en zee bezat. Ik was inmiddels jeugdbonder geworden en heel actief in de Strandwerkgroep, de SWG, een samenwerking tussen de jeugdbonden en de KNNV.

Later schreef ik een WM over Nederlandse manteldieren of zakpijpen. Ik studeerde toen biologie in Amsterdam. Met meneer Houtman onderhield ik een bijzonder contact en omstreeks 1980 benaderde hij me om mederedacteur te worden van de *Wetenschappelijke Mededelingen* en de Natuurhistorische Bibliotheek van de KNNV. Samen met de biologen

Hein van Bohemen en Ad Littel zetten we de uitgaven voort. We richtten omstreeks 1982 de Stichting Uitgeverij KNNV op en bouwden de uitgeverij steeds verder uit tot de professionele uitgeverij zoals die nu onder leiding van uitgever-directeur Paul Kemmeren floreert. Ik ben er zijdelings nog bij betrokken.

In die tijd werd ik lid van de KNNV-Alkmaar. Het was steeds een vaste groep die de lezingen bezocht, toen nog gehouden in een zaaltje van Hof van Sonoy in Alkmaar, onder het enthousiaste voorzitterschap van Leo Bruinenberg. De nazit was vaak interessanter dan de lezing zelf, hoewel deze vaak aanleiding gaf tot soms heel interessante discussies. Zelf gaf ik voor onze afdeling lezingen over onder andere de Oosterschelde, Noord- en Zuidpool, de Falkland Eilanden en South-Georgia. Mijn interesse in geschiedenis van de biologie kwam tot uitdrukking in enkele lezingen over de aantrekkelijkheid van onze omgeving voor diverse typen natuuronderzoekers.

Van mijn kennis van en interesse in natuur en landschap kon ik gedurende zo'n tien jaar veel kwijt in het bestuur van het Noord-Hollands Landschap. Nog steeds ben ik, hoewel inmiddels met pensioen, bezig met mijn vak en probeer ik regelmatig in vakbladen te publiceren.

▲ Buizer(d)vlak ten noorden van Bergen aan Zee

Veel leuke initiatieven op veldbiologisch terrein krijg ik onder ogen als bestuurslid van de Stichting Fondsen van de KNNV; dat fonds draagt bescheiden financieel bij aan dit soort werk. Sinds enige tijd ben ik redactielid van ons samen met het IVN uitgegeven tijdschrift *Blad*.

Ik maak we wel zorgen over de geringe toeloop van jonge leden Toch hoop ik dat we nog lang met elkaar een plezierige afdeling in stand kunnen houden!

▲ Bert met krab

Heerenweide ten zuiden van Bergen aan Zee ▲

Sipke Gonggrijp

In mijn vroege jeugd had ik al interesse in natuur. Waarschijnlijk ligt de aanleg in de familie van mijn moeders kant. Mijn opa was onderwijzer en leerde zijn dochters veel over natuur in Friesland. Al mijn drie broers hebben een periode in hun jeugd naar vogels gekeken.

Een serieuze stap maakte ikzelf in 1985 als twaalfjarige toen ik op vakantie in Oostenrijk allerlei bergplanten zag, wat mij fascineerde, en ik die herfst allerlei zaden en bladeren van houtige gewassen begon te verzamelen. Als puber werd ik lid van de ACJN, later JNM, samen met mijn beste vriend, met wie ik vooral de eerste jaren fanatiek naar vogels keek. Wonnend in Heerhugowaard leerde ik elk weekend op de fiets Noord-Holland steeds beter kennen. Mijn interesse verschoof naar wilde planten, omdat ik het wegvliegen van vogels toch vaak te frustrerend vond. Dat had je tenminste niet bij planten.

Als twintiger belandde ik bij toeval bij de groendienst in Alkmaar. Met het volgen van een hoveniersopleiding had ik eindelijk iets gevonden wat bij mijn natuurlijke interesse aansloot. Hier heb ik ook mijn basiskennis over cultuurplanten verkregen, wat me een voorsprong gaf bij het op naam

brengen van verwilderingen in het stedelijk gebied. Lid worden van de KNNV was een volgende logische stap. Wat me vooral aansprak was de diversiteit aan disciplines waarvan sommige leden mij met veel enthousiasme deelgenoot maakten.

Binnen de afdeling Alkmaar begon ik het steeds leuker te vinden om me als excursieleider op te werpen. Daarnaast raakte ik betrokken bij de commissie Lezex, die lezingen en excursies organiseerde. Mijn bijdragen zijn altijd hierin relatief bescheiden gebleven. Mijn netwerk breidde zich steeds meer uit en mijn honger naar kennis nam zodanig toe dat ik steeds vaker buiten de vereniging en regio te vinden was.

Sinds 2014, als validator van waarneming.nl, heb ik pas echt stappen gemaakt als florist. Het kunnen beoordelen van waarnemingen van anderen daagt je uit om je plantenkennis enorm te vergroten. Inmiddels ben ik ook rechtstreeks bij de

◀ schubvaren aan het IJ

▼ excursieleider bij het IJ

NDFF verspreidingsatlas als validator actief.

Als florist raakte ik meer en meer betrokken bij Floron. Afgelopen jaar ben ik op alle Floronkampen aanwezig geweest. Vooral kennis vergroten en delen in de moeilijkere taxa is mijn doel. Daarnaast heb ik op Facebook en Twitter mijn netwerk verder vergroot.

Als vrijwilliger heb ik de laatste jaren erg veel veldwerk verricht. Zo ben ik trots op mijn rozenonderzoek in het duinreservaat, mijn varenonderzoek in jonge bossen in Noord- en Zuid-Holland, en ook op mijn tocht langs de kust van Texel tot Cadzand op zoek naar campingadventieven afgelopen jaar. Ook mijn vele nieuwe vondsten in Limburg, vooral van russen (*Juncaceae*) beschouw ik als heel waardevol, evenals mijn contact met Filip Verloove, verbonden aan het herbarium in Meise.

Kroon op het werk is dat ik in 2017 ben verkozen als Floronvrijwilliger van het jaar, net als Ton Denters. Ook op het gebied van publicaties durf ik nu steeds meer stappen te zetten. Jullie zullen ongetwijfeld meer van mij horen komende jaren!

focus op de wespenorchis

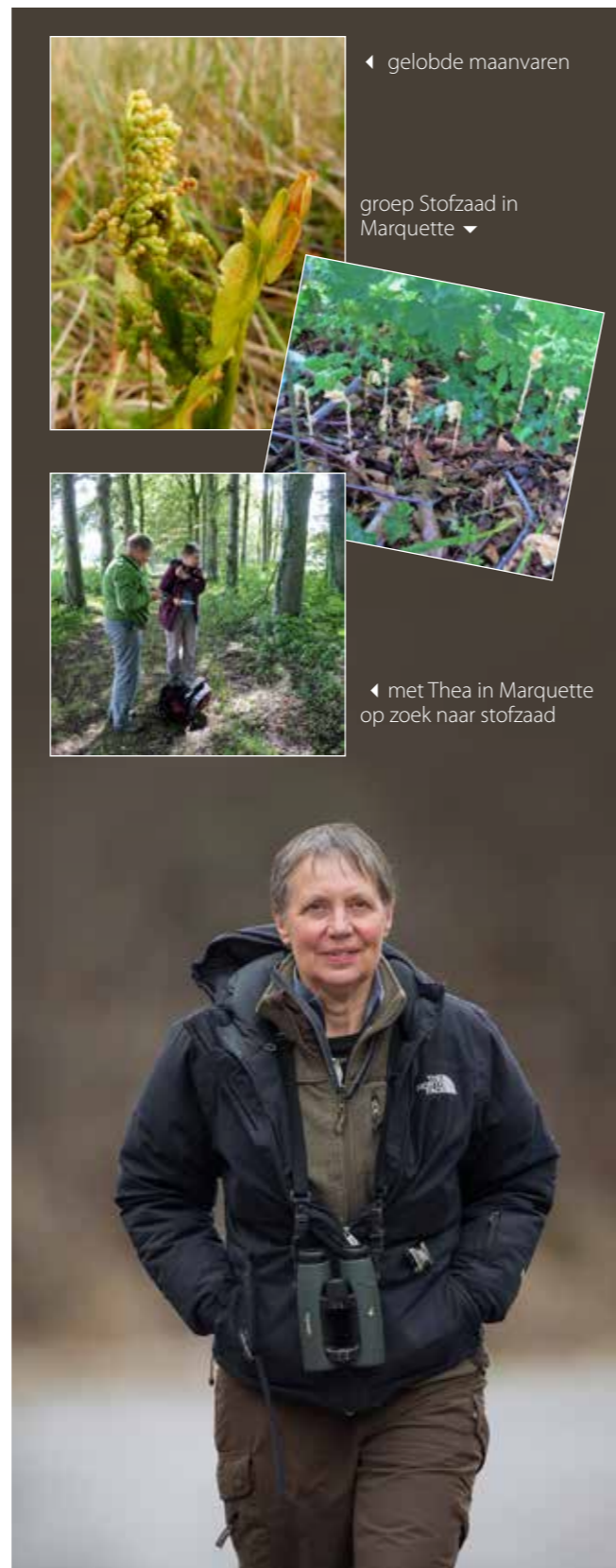
interview in het veld

Jeanette den Herder

Als kersverse moeder van mijn eerste kind liep ik met mijn jongere zus en kinderwagen door de duinen van Castricum, waar ik net was komen wonen. Ondertussen wees ze me op allerlei bloeiende planten en benoemde die. Mijn liefde voor planten determineren is toen ongetwijfeld gezaaid, hoewel het door een druk bestaan als huisarts en moeder van een jong gezin vele jaren niet tot groei en bloei heeft kunnen komen.

Zo'n 20 jaar later pakte ik het voorzichtig op en probeerde mezelf de namen te leren. Dat viel nog niet mee, maar meelopen met excursies van IVN en boswachter werkte wel stimulerend. Via een paddenstoelencursus van Luc Knijnsberg in 2006 maakte ik kennis met *Blad*, waarin lezingen aangekondigd werden. Ik ben gelijk maar lid geworden van de KNNV en NMV, en ben me vervolgens gaan verdiepen in wat de KNNV voor mij zou kunnen betekenen. Zo maakte ik kennis met de plantenwerkgroep waarvan ik, als de tijd het toeliet, op dinsdagavond de excursies bijwoonde. Direct werd ik geconfronteerd met mijn zeer gebrekkige kennis, maar daar wilde ik wel wat aan doen. Toen ik bij mijn eerste Floronexcursie Thea Spruijt ontmoette en haar wekelijks in het duin een paar uur mocht vergezellen, nam mijn kennis hand over hand toe. Mossen trokken me toen ook al, maar ik merkte dat ik aan de planten mijn handen al vol genoeg had. Sinds ik met prepensioen ben, heb ik de mossenstudie serieus opgepakt. Het mossenseizoen volgt het plantenseizoen naadloos op, zodat je het hele jaar rond in de natuur je ei kwijt kunt. Ik ben dan ook een trouw bezoeker van de activiteiten van de planten- en mossenwerkgroep.

Daarnaast heb ik sinds twee jaar het coördinatorschap van de veldbiologische cursus op me genomen. Ook heb ik gemerkt dat ik er aardigheid in heb om in het veld kennis over te dragen, in de hoop dat anderen net zoveel plezier aan de natuur zullen beleven als ik. Het Noordhollands Duinreservaat, mijn favoriete natuurgebied, grenst zowat aan mijn achtertuin en heeft elk seizoen wat anders te bieden. 's Zomers en in de lente dwaal ik als PWN-vrijwilliger al struinend van de paden af op zoek naar kenmerkende planten van het grijze duin, en met evenveel plezier doe ik dat voor de mossen in herfst en winter. Natuurlijk is het leuk als je op bijzondere orchideeën stuit, maar ik geniet het meest van de gelobde maanvaren in het vroege voorjaar en van bremrapen, stofzaad en wintergroen in de zomer. Stuk voor stuk planten van mooie gebiedjes, die me eraan herinneren hoe bevoorrecht ik ben dat ik deze leuke hobby heb leren kennen.

Wilbert Kerkhof

Het huis waar ik opgroeide staat in de uiterwaarden van de Lek. Op de lagere school maakte ik soms al een tekening van een vogel, bijvoorbeeld een reiger of een Kievit. In die tijd ontging het mij volkomen dat andere kinderen dat niet deden, maar kenmerkend keek ik toen al naar de natuur en herkende ik daar soorten in.

De meeste van mijn jeugdherinneringen gaan over vogels. Groepen meerkoeten die op de ondergelopen weilanden dobberden, buitelandse Kieviten, een roerdomp die een enkele keer over de tuin vloog. In het slootje naast de tuin stonden gele lissen en lisdodden, waarvan ik de namen dus ook al wist.

Van grote invloed was mijn oudere broer, die een enthousiast vogelaar was en die later zo intensief naar planten ging kijken dat het vanzelf zijn beroep werd. In een klein stadje als Vianen was geen natuurvereniging waar de jeugd excursies kon volgen. Wel was ik jarenlang lid van de Verkennerij, een padvindingsorganisatie die veel naar buiten ging en tijdens kampen in een natuurlijke omgeving aan wild spotten deed. Toen ik jaren later in Alkmaar kwam te wonen, nam mijn toenmalige schoonvader, Henk Doing, mijn vriendin en mij mee naar de lezingen van duinonderzoekers in informatiecentrum de Hoep. Na enkele jaren vroeg duinecoöloog Harm Snater of ik de sprinkhanen en krekels in het Noord-Hollands Duinreservaat wilde onderzoeken. Vanaf dat moment vormen de duinen een intensief bezocht onderzoeksgebied voor me.

Ik ben al vijftig jaar technisch onderwijsassistent, en de laatste tien jaar houd ik me daarbij alleen nog bezig met het vak biologie. Hoewel maar een klein deel van de tijd natuurprojecten worden uitgevoerd, zijn er in

mijn werk dus wel raakvlakken met de natuur.

Sinds 1998, het jaar dat de eerste Atlas van de Nederlandse Sprinkhanen verscheen, ben ik lid van de KNNV-afdeling Alkmaar. Regelmatig bezoek ik lezingen en neem ik deel aan excursies van de strandwerkgroep en activiteiten met betrekking tot insecten. Voor de afdeling heb ik lezingen gehouden over sprinkhanen, libellen, 10 jaar strandwerkgroep, het lieveheersbeestjesproject, macrofotografie en de geschiedenis van het Noord-Hollandse landschap. Ook heb ik vanaf de start jaarlijks een of meer avonden verzorgd voor de cursus veldbiologie. In *Blad* schrijf ik regelmatig verhalen en oproepen over insecten-inventarisaties en waarnemingen op het strand. Ook voor de bladen *Duin en Tussen Duin en Dijk* schrijf ik met enige regelmaat over verschillende insectengroepen.

Als je zoals ik oog hebt voor de wat kleinere soorten als insecten en voor allerlei organismen van strand kust, zijn er heel veel toplocaties te bezoeken. De duinen en het strand van heel Nederland vormen de gebieden waar ik de meeste uren aan besteed. Toch herinner ik mij heugelijke bezoeken aan mooie plekjes en leuke waarnemingen toen ik bij landelijke atlasprojecten meehielp bij het invullen van de "witte hokken" in Brabant, Friesland en Groningen, al betrof het voornamelijk veel uniform ingedeelde agrarische gebieden. Voor het zoeken naar strandleven bezoek ik, samen met mijn vriendin, graag de Waddeneilanden, de Zeeuwse kust bij Cadzand en de Tweede Maasvlakte.

Lezingen over sprinkhanen heb ik al op veel plaatsen gegeven. Voor de begeleiding van het laatste atlasproject van de Nederlandse Sprinkhanen, van

2010 tot 2013, werd mij gevraagd deel uit te maken van het projectteam. Hiervoor heb ik een aantal lezingen en excursies gegeven en heb ik meegewerkt aan een "witte hokken"-kaart, waarvoor specialisten aanvullingen op het verspreidingsbeeld konden verzamelen.

De leden van het projectteam waren ook nauw betrokken bij het schrijven van de sprinkhanenatlas en zijn allen als auteur vermeld.

Ook voor het project 'Lieveheersbeestjes op de kaart' werd mij in toenemende mate gevraagd om lacunes in de verspreidingskaarten op te vullen door bezoekjes te brengen aan witte gebieden. Samen met mijn vriendin Marianne Ottervanger heb ik toen in alle provincies naar lieveheersbeestjes gezocht. Uiteindelijk bleken onze waarnemingen een substantieel deel van de weergegeven verspreidingsbeelden te vullen. Zo kon een leuke ontdekkingsstocht door Nederland ook bijdragen aan de kennis van een groep mooie kevertjes.

▲ zestienstippelig lieveheersbeestje

Wilbert klopt ▲

◀ zuidelijk spitskopje Kennemerstrand

▲ greppelsprinkhaan

Luc Knijnsberg

Ik ben opgegroeid in Schoorl en daar is mijn interesse in de natuur ontstaan. Als kind was ik veel in de duinen te vinden. We bouwden er hutten en haalden meeuweneieren uit de duinen om deze thuis te bakken. Tijdens deze avonturen zat de boswachter vaak op onze hielen. Samen met mijn broer ging ik vogels kijken in de omgeving. Later verzamelden we vogeleieren en schedels. In de winter zochten we het strand af naar olieslactoffers om deze naar de opvang te brengen en van de aangespoelde dode vogels sneden we de koppen af voor de schedel. We gingen wel eens mee met de NJN maar toch gingen we liever samen op pad. Op de middelbare school ging de interesse wat meer richting de natuur waar jongeren zich dan mee bezighouden.

Na mijn opleiding kwam ik als bloembinder te werken in een Bergense bloemenwinkel. Op mijn vrije dagen ging ik vaak op pad om vogels te kijken. Na negen jaren werken in de bloemen wilde ik toch graag van mijn hobby mijn werk maken. Ik schoolde mij om met cursussen Faunabeheer en IVN-Natuurgids. Voor mijn huidige werkgever ging ik als vrijwilliger broedvogels inventariseren. Ook sloot ik mij aan bij de vinkenbaan in Castricum, waar ik meehelp vogels te vangen voor wetenschappelijk onderzoek. Ik richtte met een paar andere vrijwilligers de Roofvogelwerkgroep op en we volgden de nesten van roofvogels in de duinen.

Na een open sollicitatie werd mijn droom werkelijkheid en werd ik boswachter bij PWN. Tijdens mijn werk ontwikkel ik mijn interesse voor en kennis van de natuur. Nu, na ruim twintig jaar boswachter zijn, heb ik een ruime kennis, niet alleen qua soorten, maar ook van het beheer van onze duinen. Ik vind het een voorrecht om mee te helpen om onze duinen gezond te houden en het

Noordhollands Duinreservaat in stand te houden als een van rijkste natuurgebieden qua biodiversiteit. De kant van monitoring trekt mij sterk aan en zo inventariseer ik paddenstoelen, konijnen, vogels en vlermuizen, en - mijn grootste passie - de dag- en nachtvlinders. Regelmatig ben ik ook na het werk op stap om deze juweeltjes in beeld en kaart te brengen.

Over deze passie organiseer ik lezingen en themadagen en ik vertel er over op sociale media. Voor de website www.waarneming.nl valideer ik nachtvlinders en enkele paddenstoelengroepen die vooral in de duinen voorkomen, zoals aardsterren. Wegens mijn passie voor vlinders werd ik in 2017 zelfs uitgeroepen tot Vlinderbeheerder van het jaar door de Vlinderstichting, een organisatie waar ik veel mee samenwerk om onze vlinders te beschermen.

Voor de KNNV geef ik lezingen en draag ik bij aan excursies van de woensdaggroep. Ook ga ik naar de lezingen van andere leden. Tijdens KNNV-excursies leer ik veel bij van andere leden. In ons dagelijks beheer van het duin probeer ik vooral oog te hebben voor onze kleine fauna en ook mijn collega's te wijzen op deze interessante groep, die een belangrijke schakel vertegenwoordigt in onze natuur. De natuur is voor mij niet alleen mijn werk maar ook mijn hobby

▲ Het fraaie Rozenblaadje (*Miltochrista miniata*)

Pieter Korstanje en de Plantenwerkgroep

Interesse voor de natuur zat er bij mij al vroeg in. Misschien dat het kwam door mijn opa, die nog excursies van Thijssen had meegemaakt. De echte start was de zaadjesactie van Bolletje beschuit. Er zat een zakje zonnebloemzaadjes bij een beschuitrol. Als kleine jongen heb ik gefascineerd naar het kiemen van de zaadjes en de ontwikkeling tot metershoge zonnebloemen gekeken. Die fascinatie heb ik daarna niet meer losgelaten. Er volgden jaren van natuurverzamelingen aanleggen en plakboeken vol plakken met gedroogde planten, veren enz. Vogels in de Duinen van Voorne op naam brengen met Zien is kennen. En schelpen verzamelen op het strand van Goeree waar we een zomerhuisje hadden. Tijdens vakanties ren ik nog steeds graag achter vlinders aan, of geniet ik in alpenweides van alle orchideeën. En wanneer de vogels in de herfst gaan trekken dan begint het bij mij ook te kriebelen. De spectaculaire vogeltrek in Falsterbo of, zoals afgelopen jaar aan de Zwarte Zee in Georgië, blijft een bijzonder fenomeen om van dichtbij mee te maken.

Toen ik een jaar of 18 was ben ik lid geworden van de KNNV-afdeling Bevelanden. Met de Plantenwerkgroep daar lekker struinen door het Zeeuwse land, inventariseren met de Slakkenwerkgroep en verder meeholpen met de realisatie van een heemtuin in Goes. Na mijn studie Bos- en Natuurbeheer heb ik enkele jaren in Zoetermeer gewoond, waar ook een KNNV-Plantenwerkgroep actief was en waar ik kennismakte met de mossen.

Het werk bracht ons naar Alkmaar. Daar werd ik direct lid van de KNNV Alkmaar en actief binnen het bestuur en binnen de Plantenwerkgroep. Ik nam het stokje over van Leo Bruinenberg die jarenlang deze werkgroep coördineerde. 's Winters was het erg gezellig aan de eettafel bij Leo thuis wanneer we daar mossen bestudeerden.

Tegenwoordig coördineer ik nog steeds met veel plezier de Plantenwerkgroep en de Mossenwerkgroep. Daarnaast verzorg ik de nieuwsbrief van onze afdeling, Bladluis, schrijf ik graag een stukje voor Blad en zit ik in het bestuur van de afdeling als veldbiologisch secretaris.

Tja, wat brengt iemand ertoe om intensief naar planten, mossen of slakken te kijken? Twee belangrijke drijfveren zijn verbazing en nieuwsgierigheid. Verbazing over hoe de natuur in elkaar steekt. Hoe soorten

op elkaar, op de seizoenen en leefomstandigheden zijn ingespeeld. Verbazing over de veerkracht van de natuur. Hoe snel planten- en diersoorten een natuurontwikkelingsproject weten te ontdekken. Verbazing ook over de fijnheid van de schubben op een vlinder-vleugel, over de windingen van een wenteltrapje, over de celstructuur van een mosje.

En dan die nieuwsgierigheid. Zo op het eerste oog lijkt alles toch wel bekend te zijn in Nederland zou je denken. Er wordt zoveel geteld en gemonitord. Schijn bedriegt. Initiatieven als het lieveheersbeestjesproject en het wantsenproject van EIS laten zien hoeveel er van de verspreiding van soorten bekend wordt wanneer er echt intensief naar wordt gekeken. Jaarlijks worden er nieuwe planten- en paddenstoelensoorten ontdekt voor Nederland (ook door leden van onze KNNV-afdeling!). Van alle mossenwaarnemingen die we met de Mossenwerkgroep doen is de helft nieuw voor een gebied. Er is nog zoveel onbekend over de natuur, dat we als KNNV'ers gelukkig nog jarenlang vooruit kunnen!

◀ blauw weeskind (*Catocala fraxini*)

◀ bruine aardster Koningsbosch Bakkum

◀ bruine eikenpage

keizersmantel ▶

een bijzondere teunisbloem ▲

▲ determineren onderweg

▲ Hondsbossche zeevering

Wijk aan Zee ▲

▲ zoeken tussen bestrating

▲ Kleine zonnedaauw Schoorlse Duinen

schoorlse duinen ▲

wat zou het zijn ▲

in het Zwanenwater ▼

Marian van der Laan en de Woensdaggroep

De Woensdaggroep heeft al een lange bestaanshistorie. In 1989 ontstond het initiatief om de Hout te inventariseren, dit naar aanleiding van een rigoureuze bomenkap in de Alkmaarderhout. De groep die dit deed bestond zowel uit KNNV- als uit IVN leden. Binnen een jaar was het rapport over de flora van de Alkmaarderhout gereed. Het houden van de excursies op de woensdagmiddag beviel zo goed dat men na deze inventarisatie van de Hout besloot verder te gaan. De initiatiefnemers, Julia Jacobse (IVN) en Nico Selderbeek (KNNV), maakten vervolgens een excursieprogramma voor de komende paar paar maanden. Daarmee was de Vutters-club, zoals die toen heette, geboren. De naam gaf het aan: als je uitgewerkt ben, ga dan niet achter de geraniums zitten, maar ga mee op stap. In de praktijk bleek dat het sociale aspect minstens zo belangrijk was als het veldbiologische. In eerste instantie werden de excursies gehouden in de directe omgeving van Alkmaar. Later ging men ook naar andere gebieden zoals de pier van IJmuiden, Thijsse's Hof in Bloemendaal, het Zwanenwater, de Hondsbossche Zeewering en de omgeving van de Rijk. De naam van is nog twee maal veranderd: na Vuttersclub werd de naam Seniorengroep gebruikt en nu is het al heel lang Woensdaggroep, waarmee aangegeven wordt dat iedereen, die zich vrij kan maken op woensdagmiddag, welkom is.

Marian van der Laan.

Marian van de Laan is al heel lang, sinds 2006, betrokken bij de organisatie van deze club, aanvankelijk samen met resp. Hilda Lutteke en Leo Bruinenberg, maar al heel veel jaren doet Marian het nodige werk alleen: het plannen van de locaties, het aanzoeken van excursie-leiders (zo nodig ook van buiten de afdeling), het noteren onderweg van al het geziene en tenslotte het maken

van een verslag dat vervolgens aan een ieder gemaild wordt. Het verslag bevat niet alleen de lijst van aange troffen planten, mossen, vogels etc. maar bevat meestal ook een stukje inzicht gevende verdieping over een toepasselijk onderwerp. In het winterseizoen worden regelmatig lezingen op de vaste woensdagmiddag door haar georganiseerd. Door haar intensieve betrokkenheid met de Woensdaggroep en haar werk als secretaris van de afdeling is zij in mijn ogen een belangrijke steunpilaar voor onze afdeling. Niettemin kon ik haar niet overhalen haar verhaal te doen over hoe haar interesse voor de natuur ontstaan is. Uiteraard respec-

teer ik haar bescheidenheid: ze wil absoluut niet in de schijnwerpers staan. We moeten het doen met enkele foto's die tijdens excursies gemaakt zijn en toch nog deze reactie:

Over mijn interesse voor de natuur kan ik kort zijn: die is er altijd geweest, al toen ik een kind was. Toen ik elf was kreeg ik een boekje: "Jeugdflora", geschreven door Cath. van Breda en Aart van Breda. Ik vond het prachtig! Ik heb het nog. Pas toen ik lid werd van de KNNV werden al mijn vragen beantwoord door mensen die echt veel over de natuur weten. En dat doen ze nog steeds, waarvoor mijn oprechte dank.

◀ aan de hondsbossche

◀ na de excursie Kennemerstrand

◀ voorjaarsexcursie Haarlemmerhout

Ruud Maarschall

Mijn eerste herinneringen aan natuur zijn uit de tijd, dat wij in Amsterdam-Noord woonden (tot mijn 12de, 1960) en mijn vader ons (mijn broer Evert en ik) in de herfst mee nam naar het Spanderswoud om daar paddenstoelen te bekijken. Het was een heel eind fietsen maar dat hadden we er voor over. De mooiste exemplaren werden meegenomen om er thuis een herfstschaal mee te maken. Mijn broer, 7 jaar ouder, was al lid van de NJN, en ging vaak met een vriend vogels kijken in het IJperveld. Vanaf mijn achtste mocht ik soms mee. Mijn moeder naaide een schuiltent in elkaar, die dan in de buurt van een broedende vogel werd neergezet. Bruine kiekendief, roerdomp, kemp-haan, scholekster, grutto, tureluur, etc. Dicht bij ons huis was een park (het Volenwijkspark) met veel verschillende soorten bomen en struiken. Ik heb nog een herbarium met bladeren uit dat park, dat inmiddels verdwenen is door de aanleg van de IJtunnel. Verderop lag het Vliegenbos, naast de zwavelzuurfabriek Ketjen en de scheepswerf Verschuren, waar mijn vader als timmerman werkte. Het Volenwijkspark was in mijn herinnering een paradijs voor vogels: Er vlogen ijsvogeltjes rond en elke winter sliepen er 20 ransuilen op een eilandje. Als je langs dat eilandje liep, draaiden

de koppen van alle uilen mee. In het voorjaar bleef er altijd een koppeltje achter in het park en maakten daar de mooiste baltsvluchten. Een andere attractie, wat verder van huis, was het Sturnusmeertje, waar ik met mijn broer 's morgens voor zonsopgang naar trekvogels ging kijken vanuit de al eerder genoemde schuiltent.

Ik herinner me ik dat ik al heel vroeg geboeid raakte door waterinsecten. In ons slaapkamertje had ik jampotten met spinnende waterkevers, staafwanten en waterschorpioenen. Soms nam een waterkever de benen en vloog 's nachts rond. In de eerste klas van de Mulo mocht ik op verzoek van de biologieleeraar een zoetwateraquarium inrichten. De belangstelling voor waterleven, en in het bijzonder de relatie macrofauna en waterkwaliteit heb ik nog steeds.

Inmiddels kreeg ik ook belangstelling voor andere insecten, zoals nachtvlinders. In mijn slaapkamer hing ik in het open raam een wit laken op en met een lamp er op krioelde het snel van nachtvlinders (en natuurlijk ook van muggen). Mijn vader maakte van balsahout spanplankjes om de gevangen vlinders netjes te prepareren. Het kastje met de vlinders heb ik aan de biologieleeraar gegeven. Met een klein boekje in het Engels over nachtvlinders kon ik de gevangen soorten op naam brengen. Ik ging op zoek naar rupsen om die op te kweken. Vooral pijlstaartrupsen intrigeerden mij. Ik zocht onder de ligusterheggen naar drolletjes en was op gegeven moment in staat om drolletjes van pijlstaartrupsen te herkennen. Met de door mijn vader gebouwde opkweekkast heb ik veel rupsen tot volwassen vlinder kunnen opkweken.

Vanaf mijn 13de was ik lid van de NJN, afdeling Amsterdam-Noord. Heel veel excursies, vaak naar de polder IJdoorn, maar ook regelmatig naar IJmuiden om de vissersschepen af te struinen naar krabben,

▲ Ruud met chipmunk

zeemuizen en andere zeebeesten. Bij de NJN leerde ik organiseren, hoewel dat vaak op een chaotische, niet gestructureerde manier ging. Ik leerde er om samen te werken, te plannen, maar ook veel praktische zaken als stampot maken voor 50 mensen. Zeer leerzaam waren de Paka's, Pika's en Zoka's (paas-, pinkster- en zomerkampen) in mooie natuurgebieden. Heel veel veldkennis heb ik daar opgedaan, die ik later prima kon gebruiken in mijn biologiëstudie.

Na mijn studie ben ik begonnen als docent bij Scholengemeenschap Bijlmer, gevolgd door een docentschap bij de Volksuniversiteit Zaanstreek (biologie en milieukunde). Daarna een baan als provinciaal consulent natuur en milieueducatie, daarnaast heb ik 10 jaar lang meegewerkt aan internationale samenwerkingsprojecten op dit gebied. De laatste 3 jaar werk ik als lid van het dagelijks bestuur van het waterschap waarbij ik o.a. verantwoordelijk ben voor het beleid op het onderwerp duurzaamheid.

▼ met de jeugd op stap

▲ excursie op Schouwen

◀ met pimpelmees

Evert Maarschall

Mijn interesse in de natuur is in mijn kindertijd ontstaan door de jaarlijkse kampeervakantie met mijn ouders op een camping in Nunspeet (bos) of het Gooi (Wasmeer met ringslangen), en later in de Kennemerduinen, waar begin jaren '50 de bontbekplevier langs de schelpenpaden broedde. De zelfgemaakte tent werd opgestuurd met van Gend & Loos en slapen deden we op strozakken. Ik ben opgegroeid in Amsterdam-Noord, waar de enige natuur te vinden was in een nabijgelegen park, het Volewijkspark, waar ik de zang van de fitis leerde kennen en waar elke winter een groep van wel twintig ransuilen verbleef. Mijn vader bracht me niet alleen de kunst van het kamperen bij, maar bracht me ook in contact met een man bij ons in de straat die bekend stond om zijn vogelkennis. Ik ben nooit vergeten dat hij mij in dat Julianapark het goed verborgen nestje met eitjes van de fitis aanwees - nesten van merel en zanglijster waren gemakkelijk zelf te vinden. Bij de overgang van de eerste naar de tweede klas van de HBS in 1954 kreeg ik van mijn ouders het beroemde vogelboekje met druksluiting Zien is kennen, met daarin de aantekening: "wegens betoonde ijver". Urenlang zat ik de plaatjes van Rein Stuurman te bekijken: zou ik de waterspreeuw ooit in het echt te zien krijgen?

Een hoogtepunt in mijn vogelbeleving deed zich voor nadat ik had kennisgemaakt met Kees Schaap, veehouder en weidevogelkenner in Watergang, die aan het Noord-Hollands kanaal aan de rand van het Ilperveld woonde. Kees liet me kennismaken met wat toen een vogelparadijs was. Het stikte er niet alleen van de watersnippen, grutto's en tureluurs, ook broedden er zwarte sterns en roerdompen. Kemphanen waren er nog volop op hun kampplaatsen te bewonderen. Met hulp van Kees heb ik toen met een geleende 8-mm-camera vanuit een schuiltent

een roerdomp die z'n jongen kwam voeren kunnen filmen. Oog in oog met de geheimzinnige roerdomp te staan was een ervaring die ik nooit zou vergeten, een stuk enerverender dan de colleges wis- en natuurkunde die ik volgde. Ik zag toen in 1960 nog een enorme rijkdom en wist toen nog niet in welk tempo de weidevogelwereld in zou storten.

Zo'n twintig jaar later - ik gaf toen les op de HTS-Alkmaar en woonde in Oudkarspel - werd ik door mevrouw Kloos, de toenmalige secretaris van de KNNV-Alkmaar e.o., opgebeld met de vraag of ik haar taak over wilde nemen. Zowel de secretaris als de penningmeester hadden op dat moment 31 jaar dienstgedaan. Zo startte in 1978 o.l.v. van de nieuwe voorzitter Leo Bruinenberg een verjongd bestuur, met Hilda Lutteke als penningmeester, mijzelf als secretaris en Cor ten Haaf en Fred Koning als ("gewone") leden. Behalve het maken van de convocaties met het programma van lezingen en excursies, zag ik het als mijn taak excursies naar spannende natuurgebieden te organiseren, waarvoor ik eerst zelf op onderzoek uit ging. Drie keer lukte het om een weekend te organiseren in wat ik toen beschouwde als de meest enerverende floristische gebieden:

Zuid-Limburg, Terschelling en de omgeving van Winterswijk. Later werden Zuid-Limburg en Winterswijk ook op een enkele excursiedag bezocht: met de trein voor dag en dauw heen en 's avonds laat weer terug. In die tijd waren er nog geen werkgroepen binnen de KNNV-Alkmaar. In plaats daarvan waren er veel meer excursies op de zaterdagen en regelmatig ook avondexcursies. Omdat ik het spannend vond om naar wat zeldzamere plantensoorten te zoeken, ging ik in de duinen wel eens van het pad af. Dankzij voorspraak van Thea Spruijt mocht ik vanaf 2000 voor PWN bepaalde kilometerhokken inventariseren en toen ik nieuwe groeiplaatsen van o.a. Harlekijn en Vogelnestje vond, kon ik mijn geluk als amateur niet op. Andere soorten waarvan ik elk jaar weer erg van kan genieten als ik de groeiplaatsen terug zie zijn o.a. de rozenkransjes, de maanvarens, de zandviooltjes en de gentianensoorten. En ik vind het altijd leuk tijdens een excursie (waar dat mag en kan) de interessantere soorten te laten zien.

(de foto's tonen enkele van de door mij geliefde soorten).

- ① determineren met Jan Verkaik
- ② blauwe bremraap (de Westert)
- ③ bitterkruid bremrapen (Zee van Staal)
- ④ akkergeelster (plantsoen Zwolle)
- ⑤ moeraswespen orchis
- ⑥ zandviooltjes (Woudweg)
- ⑦ zeewinde (duin Egmond)
- ⑧ spitse geelster (Leyduin)
- ⑨ Bosgeelster Heerenweg
- ⑩ duinviooltjes
- ⑪ rozenkransjes (Bergen aan Zee)
- ⑫ weidegeelster (begraafplaats Castricum)

Rob Monsees

Een koolmees met een hartstilstand

Geel en zwart. Dwarrelend en buitendend vanuit een grote oude iep. Bewegingloos na een korte stuit. Dat trok mijn aandacht vanachter het raam waar ik mij flink stond te vervellen op een zondagmorgen zo'n zestig, vijftenzestig jaar geleden. Toen een zondag nog een zondag was. Met een mengeling van nieuwsgierigheid, verwondering en verbazing bestudeerde ik het vogeltje. "Het is een koolmees", stelde pa vast.

Deze gebeurtenis was de directe aanleiding tot mijn blijvende belangstelling voor vogels. Ik ging in het Berger bos op zoek naar méér vogels. Eerst zonder verrekijker, later met een zogenaamde "Hollandse verrekijker" met vensterglas. Je leerde zo wel scherp kijken... Het Vogeljaar van Jac. P., Wat vliegt daar van Van Dobben en natuurlijk Zien is kennen met tekeningen van Rein Stuurman, het waren boeken die mijn enthousiasme voedden.

▲ tureluur

Natuurlijk bleef de interesse niet beperkt tot vogels. Flora, strand, zoogdieren, vlinders, noem maar op. De Hondsbossche Zeewering, de vissershaven in IJmuiden, het Balgzand, de Zuid- en Noordpier, de Schoorlse duinen, de Waddeneilanden, het hoorde er allemaal bij. Een medespeurder van het eerste uur was Peter Boer; wij kennen elkaar al een halve eeuw. De NJN-afdeling Alkmaar speelde een belangrijke rol in onze ontwikkeling, inclusief een eerste ervaring met bestuurswerk: voor de pauze werd je in een functie benoemd en na de pauze werd je weer afgevoerd. Fantastisch! Bij de NJN ontmoette ik ook de dochter van een boswachter, hoe spannend kan het zijn! En dat is het al een halve eeuw...

Verwondering en verbazing, nog elke dag, of ik nu in mijn grote tuin bezig ben, Texel bezoek of juist naar verre bestemmingen trek. Een leven met de natuur van meer dan een halve eeuw laat zich niet op een A4-tje samenvatten. Bij een kleine terugblik valt me op dat ik altijd een voorstander ben geweest van samenwerking en daar ook initiatieven in nam. Omdat samenwerking met gelijkgestemden je veel sterker maakt. Zo was ik betrokken bij het oprichten, natuurlijk samen met anderen, van de Vogelwerkgroep Noord-Hollands Noorderkwartier met

▼ Gerda Monsees en Jannie Nijman op Ameland

◀ excursiebus van Rob

het gerenommeerde tijdschrift De Pieper, later Graspieper. En het blijkt uit mijn betrokkenheid bij Contact Natuurbescherming Noord-Holland (CNN), de voorloper van de huidige Milieufederatie, die werd gevreesd door bestuurders door haar onorthodoxe aanpak van misstanden, die resulteerde in tientallen bestemmingsplanprocedures met natuurbehoud als inzet, vaak met succes.

Ik heb bestuurswerk gedaan bij de NJN, het CNN, de Vogelwerkgroep en de KNNV. Ook heb ik voorlichting gegeven aan verenigingen en groepelingen over hoe je actie moet voeren om succes te hebben. Dat alles naast een fulltime baan en een gezin; het is haast niet meer voor te stellen!

Het echte buitenleven bleef hoofdzaak. Vogels ringen: wadvogels op het Normerven, blauwe reigers in het Zwanenwater, spreeuwen op Wieringen, baardmezen en watersnippen in Flevoland. Het eerste wadvogelonderzoek op Vlieland en ook op het Balgzand, dat dank zij de inspanningen van velen tot op de dag van vandaag behouden bleef. Natuurbeleving in al zijn facetten van mijn twaalfde tot mijn 76e, en hopelijk nog veel langer is niet in 500 woorden te vatten. Laat staan wat een honderdjarige KNNV-afdeling Alkmaar kan vertellen!

N.B. Rob heeft vijf jaren achtereen met LEZEX weekendexcursie georganiseerd: vandaar de getoonde foto's.

▲ blauwborst

▲ Kleine zwanen op Texel

▲ weekend Texel

▼ op excursie op Ameland

Natasja Nachbar

Ik kan me herinneren dat ik al jong (tja, hoe oud was ik eigenlijk?) geïnteresseerd raakte in natuur. Waarschijnlijk begon dit met vogels, maar ik denk dat al gauw meer dieren en later ook planten mijn belangstelling kregen.

Wij hadden thuis een zondagmiddagprogramma getiteld 'Eropuit op de fiets of wandelend'. Ook in de vakanties waren we altijd in Nederland onderweg. Met de boot ergens heen voor langere tijd (de Hargervaart bijvoorbeeld) of zwerven door bijvoorbeeld het noorden van het land. En dan daar waar we waren de omgeving verkennen, op de fiets of te voet. Dan was ik altijd wel op zoek naar 'dingetjes' in de natuur: een dode, gedroogde schol, schelpen, mooie boombladeren. Kortom, van kleins af aan heb ik het Nederlandse landschap in al zijn diversiteit voorgeschoteld gekregen, en dan is het vrijwel onmogelijk om niet ook interesse te krijgen voor de inhoud van dat landschap: planten, dieren, soms ook paddenstoelen. Maar ook de geschiedenis van het landschap, de ontstaanswijze van de vele verschillende landschapstypen waarin ons kleine land zo groot is. Nog altijd kan ik daar mateloos van genieten.

Ik ben eigenlijk nooit lid geweest van een club of vereniging; je kunt zoveel ontdekken op eigen gelegenheid. Pas later, veel later ben ik

lid geworden van het IVN (2008?) en nog weer later van de KNNV-afdeling Alkmaar (2009).

Momenteel ben ik werkzaam als boswachter bij waterleidingbedrijf PWN en werk ik voornamelijk in het Noordhollands Duinreservaat. Daar houd ik mij, naast een aantal algemene taken die iedere boswachter verricht (zoals toezicht houden en excursies leiden) bezig met het zogeheten open duin, daar waar geen bos groeit. Dat geeft mij de gelegenheid om mijn kennis van het duin te vergroten. En zoals dat nu eenmaal gaat, hoe meer kennis je ergens van denkt te hebben, des te groter worden de vragen. Ook ben ik veel in de weer met inventarisaties en monitoring van verschillende planten, dieren en paddenstoelen. Heerlijk werk vind ik dat, een uur lang zoeken naar een bepaald mos in een stukje duin van 50 bij 50 m, of speuren naar zandhagedissen, of vlinders tellen. Ja, een beetje een nerd ben ik wel. Ik ben geen specialist in wat dan ook, maar probeer van veel dingen zo veel mogelijk te weten te komen. Dat komt ook weer goed van pas in mijn werk, waar ik vele duinbezoekers met uiteenlopende vragen ontmoet en te woord sta. Op deze manier probeer ik mijn kennis en enthousiasme over te dragen op wie het maar wil horen.

Naast al die duinnatuur mag ik ook graag op safari in mijn eigen achtertuin. Uren kan ik daar besteden

aan het ontdekken en op naam brengen van weer een nieuwe soort. Met name aan insecten en andere ongewervelden lijkt geen eind te komen. De teller staat inmiddels op ruim 100, en dan moet ik erbij vermelden dat mijn tuintje nogal stenig is en slechts 3 x 4 m groot is.

Voor de KNNV doe ik nagenoeg ieder jaar een excursie voor de dinsdag- en woensdaggroep, of geef ik een lezing over een meestal duingelerateerd onderwerp. Daarnaast kom ik graag naar de woensdagavondlezingen. Ook heb ik zelf wel eens, voor een overvolle zaal, een lezing gegeven over de diverse reizen die ik in het hoge noorden heb gemaakt. Het is alweer lang geleden dat ik een stukje voor Blad heb geschreven, misschien is dit een mooie aanleiding om weer eens wat vaker in de pen te klimmen.

Natasja Nachbar in Nieuw-Zeeland ▼

Hans Nieuwenhuijsen

Neem nou.....Hans Nieuwenhuijsen

Het belang van grootouders als ondersteuners van de interesses van hun kleinkinderen kan niet genoeg beklemtoond worden. In mijn geval was het mijn grootvader, die tijdens wandelingen in Amsterdam Noord allerlei planten benoemde en mij bij thuiskomst liet bladeren in kleine Duitse vlinderboekjes met prachtige plaatjes. Zo werd mijn interesse in de natuur gestimuleerd en werd mijn beroepskeuze al in een vroeg stadium duidelijk. Ik ga bioloog worden. Op de middelbare school ontdekte ik het leraarschap. Ik zag hoe enthousiaste leraren, zoals mijn biologieleeraar Volkert van der Goot, hun vakkennis overbrachten op - meestal - aandachtig luisterende leerlingen.

Tijdens de studie had de zoölogische richting mijn voorkeur, toch liever dieren dan planten. Na de studie moest er geld verdiend worden. Ik had wel door dat een wetenschappelijke carrière voor mij niet haalbaar was. Het alternatief? Biologieleeraar worden op een middelbare school. Veel practicum doen en, als het kan, veel naar buiten met de leerlingen, ook al slaan ze elkaar met de schepnetjes om de oren. Wat heb ik als leraar veel geleerd. Niet alleen heb ik mijn vakkennis verbreed en verdiept, maar ook de didactiek had mijn belangstelling, en in alles stond de - soms onuitstaanbare - leerling centraal.

Mijn grote voorbeelden zijn altijd Heimans en Thijsse geweest. Maar mijn grootste voorbeeld is toch wel de Franse onderwijzer Jean Henri Fabre. Want wat heeft die man met een eindeloos geduld het gedrag van allerlei insecten, vooral bijen en wespen, waargenomen. En ze in hun natuurlijke omgeving aan experimenten onderworpen. Al zijn waarnemingen legde hij vast in zijn beroemde tiendeelige Souvenirs entomologiques. Door Heimans en Thijsse kwam ik in de tachtiger jaren bij de KNNV

terecht, als slapend lid. En door Fabre bij de Nederlandse Entomologische Vereniging waar ik actief werd in de Sectie Hymenoptera. Vanuit die sectie heb ik meegewerkt aan De wespen en mieren van Nederland en aan De Nederlandse Bijen.

Pas na mijn pensioen ben ik in onze KNNV-afdeling actief geworden. Ik ging mee op excursies en schreef daarover in Blad. Al gauw werd ik secretaris en daarna voorzitter. En natuurlijk was ik een tijdje coördinator van de Insectenwerkgroep. Het onderwijsbloed kruipt waar het niet gaan kan: we zijn de succesvolle cursus Veldbiologie gaan organiseren. Dat bleek goed voor de kas en voor het ledental.

Ik mag het nu wat rustiger aan doen. De druk van het organiseren is weggevallen. Dus nu kan ik mij volledig storten op het inventariseren van onze Vlindertuin Groene Voet en andere inventarisaties, het schrijven erover en het maken van tabellen voor bijen en wespen. De enige druk die ik nog voel is die van het schrijven van een volgende "Neem nou....."

▲ wat ik hier nu vind

▲ Grote wolbij (foto Jelle Oepts)

▲ Hans en Wilbert op jacht

▲ de insecten werkgroep

◀ duinparelmoervlinder

◀ bruine eikenpage

◀ hooibeestje op watermunt

Jannie Nijman en de Dinsdaggroep

Waarom een Dinsdaggroep als er al een succesvolle Woensdaggroep was? Het succes was té. Begin juni 2014 hadden Marian van der Laan en Tineke Broersen daarom vier mensen uitgenodigd bij Parnassia te Bergen aan Zee. Hun doel was een nieuwe groep op te richten voor wekelijkse excursies, en dan wel op een andere dag en geheel zelfstandig. Marian, die de Woensdaggroep al tien jaar coördineerde, had een zeer uitgebreide handleiding voor wandelingen keurig in een map gedaan en ook een A4'tje met handige tips. De andere drie mensen kende ik toen nog niet, één nieuwkomer en de anderen waren IVN'ers die ook wel graag een wekelijkse excursie wilden. Aangezien ik al 25 jaar met de KNNV had meegelopen, had ik aangeboden om voor de maanden augustus en september een programma te maken en wel op dinsdag.

Op 2 september 2014 was onze eerste wandeling naar het Regger Sandersvlak bij Egmond. De boswachter belde mij meteen de avond tevoren op dat we twee dagen buiten het seizoen waren, maar voor deze ene keer... Die volgde dus ook het KNNV-gebeuren. De programma's ben ik tot op heden blijven maken. Wel werd duidelijk dat de specialisten zich al jaren knus in de Woensdaggroep hadden genesteld en ik begreep dat het wat tijd zou kosten om een stabiele vaste kern op te bouwen. Via de website van de KNNV en de korte determinatiecursussen meldden zich nieuwe mensen bij de Dinsdaggroep. Verder heeft een deel van de educatiegroep van het

IVN zich gemeld, zodat er alles bij elkaar een vaste kern is ontstaan. Mensen van onze afdeling, maar ook uit Den Helder en zelfs uit Amsterdam en Beverwijk.

De samenwerking van het IVN met de KNNV is binnen de Dinsdaggroep heel duidelijk merkbaar: gidsen, sprekers, het gebruik van Parnassia, de bibliotheek van Parnassia, en ook tijdens onze excursies, waarvan hier het volgende uit een verslag van 3 oktober jongstleden.:

“Vanaf ‘Bezoekerscentrum de Schoorlse duinen’. Piet Winder kwam aanwaaien om zich voor te bereiden voor de paddenstoel-tafel voor het bezoekerscentrum en hielp ons meteen gidsen. De educatiegroep van het IVN binnen onze groep was druk bezig aan

hun voorbereiding voor de scholen die ze daar begeleiden”. (Een alinea verder) “Een ontmoeting met de heer Joop de Wit, die zich voorbereidde voor de Woensdaggroep en na kennismaking beloofde ons volgend jaar ook te helpen met gidsen”. Zo'n duidelijke samenwerking zie je dan op een middag.

Wat ik zeker niet onvermeld wil laten is dat vele KNNV'ers hun kennis c.q. specialismen met elkaar willen delen. Zowel de Woensdaggroep als de Dinsdaggroep maken wekelijks een verslag en die verslagen wisselen we met elkaar uit.

De wekelijkse wandelingen zijn soms avonturen. Tweehonderd wilde zwanen vliegen trompetterend bo-

ven ons hoofd. Een dag Texel met mooi weer waarop je alles vindt wat je hoopte, afgesloten met heerlijk uit eten samen. Onlangs een waterspreeuw in de AWD. Genieten van prachtige dorpjes, polders en duinen. Vier jaar zijn we nu verder en we hebben nog steeds niet alle plekjes gehad, of we zijn ergens nog maar in een één jaargetijde geweest.

We zijn soms ook een reddings-team: een verdwaald kind helpen, een lammetje weer bij zijn moeder terugbezorgen, een ezel tegenhouden die een geitje wil doodtrappen.

Lezingen zijn er ook. Binnen deze kleine groep is dat handig voor try-outs, voor KNNV-ers die hun vakantiegebied willen laten zien, over onze duinen willen vertellen of vanuit hun professie kennis willen overdragen.

Maar wat vooral opvalt is het plezier met elkaar, want elke middag

heeft wel een verrassing. Best bijzonder dat onze Afdeling Alkmaar-Den Helder twee wandelgroepen heeft die wekelijks op pad gaan. We gaan gewoon heerlijk samen verder.

de dinsdaggroep in de AWD ▶

bij de herfstschroef-orchis op Goeree ▶

◀ Texel

“Wat vooral opvalt is het plezier met elkaar”

▲ de dinsdaggroep in de AWD

Martijn Oud

Mijn jeugd in Oud-Overdie

Ik ben geboren op 23 december 1949 als het zevende kind in een groot katholiek gezin. We woonden op de Karel Doormankade in de voormalige nieuwbouwwijk Oud-Overdie. Interesse in biologie heb ik van kindsbeen af. Als opgroeiende kleuter verzamelde ik al fanatiek alle mogelijke rupsen, kevers en spinnen en stopte die in potjes en blikken. Voor een paar knikkers mochten de buurtkinderen naar mijn verzameling beesten komen kijken.

Op mijn twaalfde verhuisde ik naar Nieuw-Overdie, zoals de wijk aan de Koelmalaan begin zestig genoemd werd. Daar kwam ik leeftijdgenoten tegen die er dezelfde interesse op nahielden. We besloten de "Club voor Hydrobiologie Nieuw Overdie" op te richten, want we waren van plan om de sloten in de buurt en de Boekelermeer te inventariseren op alle mogelijke vormen van leven. Met schepnetten, gemaakt van dik staaldraad en nylonkousen, baggerden we de kikkersloten in onze omgeving leeg en vingden kleine modderkruipers, grote

driedoornige trekstelbaarzen, vetjes, bittervoortjes, jonge snoeken, zeelten en salamanders en massa's libellenlarven, wantsen en kevers. Op een goede dag stond er een volwassen man naast ons met een groot schepnet die vroeg of hij mee kon baggeren. Dat bleek onze latere - inmiddels overleden - voorzitter Leo Bruinenberg te zijn, indertijd een vrijgezel met een enorme liefde voor en kennis van het leven in sloot en plas. Hij gaf in die dagen Frans op het VGLO op de hoek van de Vondelstraat/Koelmalaan en woonde aan het eind van de Gloriantstraat in een vrijgezellenwoning. Er stonden aquaria waar hij de meest bijzondere vangsten van onze sessies instopte. Zo bezat hij een interessant aquarium met een groot aantal kokerjuffers, waarin hij echter ook geelgerande waterroofkevers had ondergebracht. Het aantal kokerjuffers in de bak werd daardoor allengs kleiner, totdat alleen de slimste exemplaren overbleven.

Roerige jaren zeventig

In de roerige jaren zeventig sloot de "Club voor Hydrobiologie" zich aan bij de Bergense afdeling van de KJN, "Dubozewestra" of kortweg "Dubo" genaamd. Als biologisch secretaris was ik verantwoordelijk voor de onderzoekjes. De gemoedelijke sfeer van de jaren zeventig bood veel ruimte voor alternatieve ideeën. Als iemand tijdens excursies veel kennis of overwicht aan de dag legde, werd deze automatisch gebombardeerd tot excursieleider. De excursies vonden zondags plaats en vertrokken om tien uur van "Moe Hoog", een snackbar aan de Loudelsweg. In 1970 bestond Dubo uit een hecht groepje enthousiastelingen die het goed met elkaar konden vinden. We hielden ons in die beginperiode vooral fanatiek met vogels en planten bezig, maar allengs groeide het aantal leden en daarmee de interesse in andere facetten van de biologie. Een propaganda-actie op de Kweekschool van Bergen leverde in eerste instantie slechts enkele nieuwe leden op, maar het nieuw geworven lid Tineke Broersen uit Akersloot wist ook haar zussen en burens te bewegen om lid te worden van Dubo. Zo werd de groots opgezette propaganda-actie (met films in de aula) dankzij Tineke toch nog een groot succes. Het aantal betalende leden van Dubo zal na deze actie uit circa 60 mensen hebben bestaan. We organiseerden in die tijd een aantal voorjaars- en herfstkampen. Vooral de vogelkampen in de manege van Gerrit Verhoef, vlak achter de Hondsbosse Zeewering, kregen landelijke bekendheid. De jeugdbondsafdeling Dubo-Bergen hield in 1976 op te bestaan omdat het kader tot oude sokken werd verklaard.

Nederlandse Mycologische Vereniging.

Vanaf oktober 1976 tot aan mijn prepensionering in 2012 heb ik gewerkt in het Graan-, Meel- en Broodlaboratorium van Wessanen (later Meneba) in Wormerveer. Mijn werk had niet zozeer met biologie te maken, maar meer met plaaginsecten, microbiologie, schimmels, bakvolume en de houdbaarheid van gemalen meelproducten. In augustus 1999 kwam Friedjof van den Bergh met het verzoek of ik lid wilde worden van de Nederlandse Mycologische Vereniging. Omstreeks die tijd werd ik ook lid van KNNV-afdeling Alkmaar. Binnen de NMV bleek ik geen onbekende te zijn. Verschillende leden van het wetenschappelijk kader waren ooit jeugdbondslid geweest van de KJN en die kende ik nog goed van de verschillende jeugdbondskampen op de Waddeneilanden. Nadat ik mij eerst enkele jaren de beginselen van de mycologie had eigengemaakt, werd mij gevraagd om het landelijk bestuur van de NMV te versterken als PR-coördinator. Als PR-man ben ik verantwoordelijk voor de contacten met de media, zoals Vroege vogels, de pers en met name de wekelijkse natuurberichten voor naturetoday.com. Goede contacten met de pers, Vroege Vogels en dergelijke zijn zeer belangrijk en publiceren over allerhande onderwerpen over paddenstoelen beschouw ik als een belangrijke taak. Het aantal publicaties van mijn hand in allerhande kranten en tijdschriften (onder andere Tussen Duin en Dijk, Blad en Duin) en op websites over diverse mycologische onderwerpen zijn dan ook legio, en ook televisie en radio vroegen de nodige aandacht. Verder heb ik het de afgelopen vijf jaar het erg druk gehad met de wekelijkse berichten op naturetoday.com. Daarnaast moest de webwinkel van de NMV worden gerund. Mijn kleinkinderen hadden een oppas-opa nodig. Ik pas ik al drie jaar op, maar Inmiddels heb ik drie kleinkinderen. Ik stop daarom als bestuurslid van de NMV en als redactielid van Naturetoday. Ik blijf wel districtscoördinator van Noord-Holland van de NMV en organiseer ook nog steeds met veel plezier de excursies van plantenwerkgroep "De Noordkop".

N.B. De foto's van Martijn betreffen zeldzame soorten waar- onder zelfs een truffelsoort

◀ Zwanenwater met Henk Witte

▼ Robbenoordbos-Rosse doolhoftruffel

▲ Boletus aereus

▲ Suillus granulatus

▲ De paddenstoelenstudiegroep op excursie

Rutger Polder

Mijn vader was bioloog en ik ging als kleine jongen (de oudste van de vijf) met hem mee om in sloten rond Utrecht en bij het vechtplassengebied salamanders en andere leuke waterbeesten te vangen. Vanaf toen is geur van bloeiende valerian altijd bijgebleven. Heerlijk. Op de Veluwe zochten we naar beekprikken, een onderwerp waar mijn vader op afgestudeerd is. Ik was vooral in amfibieën en reptielen geïnteresseerd. Toen ik 10 jaar was ik kweekte ik met waterschildpadden. Met de familie ging ik op mijn 11e naar Suriname (1965- 68). Een geweldige periode van 3 jaar. In de tuin zaten leguanen, slangen, gekko's en anolissen maar ook diverse zoogdieren als opossums, luiaards en wasberen. Ook vele vogels zoals kolibri's maar die waren mij toen te snel blijkbaar. In het binnenland vingen we tijdens het zwemmen in de Colakreek leuke aquariumvisjes en..... piranha's. Die aten we op. Erg lekker.

Toen ik 1976 van school kwam kon ik al heel snel een baan bij de Hortus van de VU krijgen. Hier werd ik toen heemtuinbeheerder. Vlak bij Amstelveen zat ik in het mekka van de wilde planten. Dit heb ik 10 jaar gedaan en vervolgens ben ik tuinchef bij VSM Geneesmiddelen in Alkmaar geworden. Hier heb ik 24 jaar gewerkt tot de fabriek gesloten werd en de tuin vervolgens in 2011 stichting Hortus Alkmaar werd. Aan deze tuin ben ik nog steeds verbonden en ik ben erg trots op wat er met mijn collega's en meer dan 100 vrijwilligers is bereikt. Sinds januari van dit jaar is de tuin ook officieel lid van de Ned. Vereniging van Botanische Tuinen. Een mijlpaal en erkenning voor ons en Alkmaar. In 1980 deed ik mijn opleiding tot natuurgids bij het IVN in Amsterdam en vanaf 1993 tot 2012 zat ik in het bestuur van de KNNV Alkmaar. Ik ben vermoedelijk al ruim 30 jaar lid. Gelijktijdig was ik ook bestuurslid van de

Koepel van Alkmaarse natuur en milieu organisaties: ANIMO. Sinds 2011 ben hiervan nog steeds secretaris.

Ik geef heel soms lezingen bij o.a. het IVN, Waterschap, PWN en de Hortus Alkmaar. Ik heb een cursus rondleiden in de VSM-tuinen opgezet. Met enige regelmaat was ik docent stinzenplanten bij de IVN Natuurgidsencursussen. In 2007 was ik medeopsteller van de stinzenwandeling door Alkmaar. Daarnaast medeauteur en redacteur boekje "natuurgebieden in en rond Alkmaar" in 2008. En medeauteur "Alkmaar heeft vleugels" in 2010. In 2011 medeopsteller van de eerste bomenwandeling (Bomenrand en Waterkant) door Alkmaar. En in 2017 samensteller en auteur van de stadsnatuurwandeling "Oudorper Goud". Door het door mij opgezette natuuroeverproject bij VSM Geneesmiddelen waar in 1999 het eerste Alkmaarse ijsvogels gingen broeden raakte ik bevlogen door de

ijsvogel. In 2003 heb ik de ijsvogelwerkgroep opgericht en ben ik nog steeds coördinator. Gelukkig werk ik hierbij samen met een aantal hele enthousiaste mensen zodat we elk jaar weer in staat zijn om wanden schoon te maken en te herstellen. Dat heeft geresulteerd dat er in en rondom Alkmaar tot nu 35 ijsvogels broeden. Dat was tot februari 2018, daarna...

▲ Rutger geeft uitleg bij excursie in de Hortus Alkmaar

Langzamerhand is mijn passie voor natuur in het algemeen verschoven naar vogels. En uiteraard vind ik de samenhang tussen flora en fauna, dus de ecologische aspecten, geweldig interessant. Ik ga heel graag op bezoek in Europese gebieden die nog min of meer ongerept zijn. De Elbe, de Brenne en de Extremadura trekken mij erg. Helaas gaat de natuur daar ook achteruit vooral door het dodelijke klepelbeheer waardoor bijzondere planten steeds minder kans krijgen.

Geen bloemen dus ook geen...enz. Dichtbij zet ik mij in voor de rijkdom van de stadsnatuur zoals de Alkmaarder- en de Oudorperhout. Het is jammer dat een stadsbestuur dat nog niet voldoende ziet en erkent. Ik wil niet alleen maar kritiek hebben maar ook constructief een bijdrage leveren. Dat laatste doe ik dan vooral door mijn werk bij ANIMO, waarbij we vooral proberen het beleid en beheer van de Alkmaarse natuur te beïnvloeden. Naast 3 stadsnatuurwandelingen

is (in 2007) ook een Stinzenrapport over de Alkmaarderhout en de Algemene Begraafplaats van de KNNV uitgegeven, waar ik veel werk voor heb verzet. Voor de VWG help ik al 30 jaar met het inventariseren van de broedvogels in Alkmaar. Gelukkig is er een kentering gaande. Natuur is weer in en wie weet kan de biodiversiteit weer gaan toenemen. Het is hard nodig.

Kees Roobeek

Salamanders vangen in de spoorloot en kievietseieren zoeken in Sluispolder zijn vroege natuurherinneringen aan mijn jeugd aan de ooststrand van Bergen. Daarna volgen het helpen in de groente- en bloementuin, kleurparkieten kweken en vogels kijken met het boekje Zien is Kennen. Mijn eigen hormonen zorgde vervolgens voor een verschuiving naar biologische interesse en de vogels en plantjes raakte wat op de achtergrond. Met mijn meisje aan de wandel in de duinen kwamen de plantjes toch weer wat duidelijker in beeld. Ik werkte vanaf 1963 in het Shell-laboratorium te Amsterdam en had hier mijn stiel wel gevonden. In 1970, inmiddels getrouwd, verschenen de 3 delen Wilde planten van Nederland. Deze boeken waren voor mij een enorme stimulans. Het duingebied werd nu een heuse schatkamer, waar ik door mijn kennis van het terrein veel van de in deze boeken beschreven soorten kon vinden. In 1972 maakte ik pas voor het eerst kennis met natuurorganisaties en werd lid van Natuurmonumenten. Tijdens mijn gescharrel in de bermen van Zanegeest ontmoette ik zo Monod de Froideville en hij leerde mij het nodige over grassen en gaf mij zijn Gorteria's te lezen. Rond die tijd ben ik algemeen lid van de KNNV geworden. In 1973 organiseerde de toen pas opgerichte IVN afd. Noord-Kennemerland haar eerste natuurgidsencursus en werd ik een van de eerste natuurgidsen in onze regio. Samen met Arie Tamis heb ik tientallen IVN-wandelingen in het Bergerbos en de duinen georganiseerd en geleid en in de zomermaanden deden wij dit wekelijks als toeristenuitje voor de plaatselijke VVV. Tevens werd een IVN-vogelwerkgroep geformeerd, die in het PWN-duingebied jaarlijks een tiental telgebieden inventariseerde op broedvogels. In 1983 waren Arie en ik betrokken bij de oprichting van de VWG Alkmaar e.o. en vanaf die tijd heb ik jarenlang deel gemaakt van het bestuur van uitge-

deze vereniging. Daarnaast, met leden van de veldwerkcommissie, tellingen en inventarisaties voorbereid en de verslaglegging hiervan verzorgd. De zoogdieren bleven wat uit beeld, maar de introductie van de veermuisdetector zorgde voor extra veldwerk in de nachtelijke uurtjes, maar ook voor veel nieuwe kennis over het voorkomen van de verschillende soorten vleermuizen bij Bergen. Rond de eeuwwisseling heb ik als vertegenwoordiger van de Milieufederatie veel tijd gestoken in het herinrichtingsplan voor de polders rond Bergen-Egmond-Schoorl. In die tijd werd al duidelijk, dat mijn gehoor er niet beter op werd en langzamerhand keek ik, gestimuleerd door Friedjof van den Bergh, meer door de microscoop dan door de telescoop. Veel interacties tussen vogels en schimmels zijn er bij mijn weten niet, al bestaat er wel een vogelveerzwam. Tussen planten en schimmels is er wel het nodige te beleven en met deze tak van de mycologie kan ik voorlopig nog wel wat jaartjes door.

Als ik het lijstje met mijn circa 150 verslagen en publicaties bekijk, dan zie je dat deze nagenoeg allemaal gaan over de flora en fauna van Noord-Kennemerland. Hierdoor is wel duidelijk, waar mijn hart en interesse liggen. Mijn sterke betrokkenheid in de afgelopen decennia bij dit stukje van ons land heeft echter ook zijn nadelen. Ik zie hierdoor de dramatische veranderingen in de flora en fauna van onze poldergebieden en de problemen in onze natuurgebieden. Hoewel, de landschapspijn, die ik hierdoor bijna dagelijks ervaar is misschien wel een ouderdomskwaaltje. Desondanks ga ik er nog steeds bijna dagelijks op uit, om mij met veel plezier te verdiepen in onze flora en fauna.

Kees verdiept zich al enige tijd in de micro paddenstoelen.
Op de foto: de sporen van het haagbeukmuurspoorbolletje (*Pleomassaria carpini*)

Michel Rühland

Ruud Maarschall en Michel ▼

Wie het wekelijkse excursieprogramma van de woensdaggroep bekijkt kan het niet ontgaan dat in vele daarvan Michel optreedt als excursieleider. De reden is niet alleen dat hij beschikt over een grote bagage wat betreft de kennis der natuur, maar ook dat hij het gehele duingebied van Noord-Kennemerland op z'n duimpje kent. Michel is opgegroeid in Zaandam op een plek met weinig natuur en op z'n elfde jaar verhuisd naar Castricum. Zoals velen in de KNNV heeft Michel de basis voor zijn kennis opgedaan in de NJN. Wie met hem op excursie gaat zal geen saaie uren meemaken. Elk vogelgeluidje of geritsel in het gebladerte wordt door hem geregistreerd. Regelmatig duikt Michel ineens de begroeiing in: daar op die stam, groeit daar niet... Eerst wordt de vermoedelijke naam van het betreffende mos door hem gemeld, daarna volgt inspectie met de loop van dichtbij en worden we uitgenodigd ook zelf de bijzondere details te bekijken. Niet alleen de bladmossen, maar ook de korstmossen ontsnappen niet aan zijn aandacht. Van elke boomsoort weet hij te vertellen hoe vriendelijk de schors is voor de diverse korstmossen en hoe gevoelig de diverse soorten zijn voor het ammoniakgehalte van de atmosfeer. In de herfst zijn het vooral de paddenstoelen die aandacht krijgen. Het aardige is dat Michel over elke aangetroffen soort, of het nu een vogel, een plant, een mos of een paddenstoel betreft, wel een bijzonderheid weet te vertellen. Met zijn schijnbaar onuitputtelijke energie en zijn kennis van het duingebied is Michel onmisbaar voor de excursies.

Michel toont bijzonder mos aan Joke Gutter ▲

◀ close up Honingorchis

Thea Spruijt

Mijn belangstelling voor de natuur was altijd al sluimerend aanwezig en vanaf mijn 16e was ik actief lid van de NJN. Wat mijn speciale interesse betreft: vogels vond ik minder geschikt, want die vlogen voor mij te hard weg en ik kon slecht tegen vroeg opstaan. Mossen vond ik te klein. Zo kwam ik bij de planten terecht. Het is niet bij een hobby gebleven want ik ging in Amsterdam bij de Vrije Universiteit biologie studeren. Daarna werd ik beleidsmedewerker Ecologie bij de provincie Noord-Holland. In mijn Amsterdamse periode heb ik veel onderzoek gedaan aan waterplanten in een aantal laagveenmoerassen o.a. het Naardermeer en Botshol. Toen ik in 1989 naar Castricum verhuisde, verschoof mijn interesse naar het duingebied. Ook werd ik toen (1992) lid van de KNNV-afdeling Alkmaar. Voor het plantenwerk ben ik van maart tot november in het duin te vinden. Van het PWN kreeg ik op een bepaald moment een struinvergunning, waarmee je overal buiten de paden mag komen, behalve op drukke zondagen. Tegenwoordig inventariseer ik het hele duingebied van 5000 ha tussen Wijk aan Zee en Bergen.

Door veranderd beheer van het duingebied en de inzet van vee voor begrazing kwamen er nieuwe soorten en vindplaatsen. Gaandeweg richtte ik mij op de meer zeldzamere tot de zeer zeldzame soorten, mede op verzoek van PWN. Daarbij is gebleken (mede door inventarisaties van anderen) dat in het duingebied van Noord-Kennemerland de rijkste groeiplaatsen

voorkomen van een aantal zeldzame tot zeer zeldzame soorten in Nederland. Dat geldt b.v. voor soorten als veldgentiaan, gegroefde veldsla, rozenkransje, vogelnestje, piramide zenegroen, hondskruid, blauwe bremraap, aardkastanje, kleine steentijm, zandviooltje en stofzaad. De rijkdom aan groeiplaatsen betekende voor o.a. de veldgentiaan dat de status als ernstig bedreigde Rode lijst soort opgeheven kon worden.

In de periode van half februari tot april coördineer ik sinds 2007 de paddenwerkgroep voor het overzetten van de padden en in de zomer loop ik twee vlinderroutes in de duinen waarbij ik speciaal let op het voorkomen van de duinparelmoervlinder. Binnen de KNNV-afdeling Alkmaar doe ik mee aan de plantenwerkgroep en werk ik mee aan de cursus planten determineren. In het kader van Floron doe ik regelmatig mee aan inventarisaties van km-hokken buiten het duingebied en sinds 2016 vorm ik samen met Jeanette den Helder het team voor het Floron-district Noord-Holland Midden.

Thea Spruijt is door haar vele activiteiten op plantenonderzoek in 2011 door Floron uitgeroepen tot vrijwilliger van het jaar.

N.B. Thea Spruijt is door haar vele activiteiten op plantenonderzoek in 2011 door Floron uitgeroepen tot vrijwilliger van het jaar. De getoonde foto's hebben betrekking op soorten waar zij veel aandacht aan besteed heeft tijdens karteringen (foto's: Evert Maarschall).

▲ kruisbladgentiaan

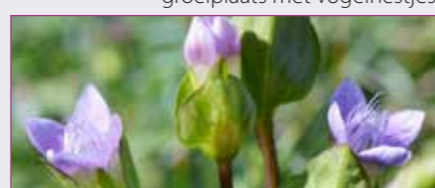
▲ dwerggras

▲ gegroefde veldsla

▲ groeiplaats met vogelnestjes

▲ kruisbladgentiaan

▲ piramide zenegroen

Jan Verkaik

Mijn KNNV-leven

Toen Evert mij vroeg ook een stukje voor het jubileumblad te schrijven, heb ik even moeten nadenken wat de KNNV voor mij betekent.

Hiervoor moet ik een tijdje teruggaan in de tijd. In 1952 werd ik 13 jaar. Toen had ik alle boekjes van Heimans en Thijsse en alle andere voor mij bereikbare natuurboeken uitgelezen en kon ik lid worden van de NJN (Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie). Iedere zondag ging ik gewapend met de flora en vogelgids op excursie met de afdeling Amsterdam-5.

Amsterdam had in die tijd zo'n twaalf afdelingen met in totaal zo'n achthonderd leden. Naast de excursies organiseerde de NJN Paas-, pinkster-, zomer- en herfstkampen. Zo te zien dus veel natuurbeleven. Mijn belangstelling ging vooral uit naar plantjes, maar ook naar vogels, zweefvliegen, vlinders en zeebeestjes.

Met de leeftijd van 23 jaar eindigde het lidmaatschap en kwam ik wat betreft natuur in doortijd. Na een paar jaar druk te zijn geweest met studie en werk, besloot ik in 1967 algemeen lid te worden van de KNNV. In dat jaar ging ik met een voorjaarskampje mee naar zuid-België. In die tijd werden nog strikte normen in acht gehouden. De maaltijden werden centraal verzorgd; alcohol en roken werden niet getolereerd. De plantenmensen spraken allen Latijn en de vogelaars stonden krankzinnig vroeg op. Het NJN-gevoel kwam niet terug.

In 1979, ik woonde inmiddels in Heerhugowaard, besloot ik weer actief te worden en meldde mij bij de afdeling Alkmaar e.o. De eerste excursie was direct prijs, een leuke enthousiaste groep, waar ik mij direct thuis voelde. Na een paar maanden werd me gevraagd lid te worden van het afdelingsbestuur, eerst als gewestelijk vertegenwoordiger en later als ledenadmin. Dit alles onder de bezielende leiding van Leo Bruinenberg. De maandelijkse excursies en de weekeinden sloeg ik bijna nooit over.

In het begin van de jaren 80 kwam er schot in de samenwerking met het IVN middels de oprichting van de plantenwerkgroep, eerst onder leiding van Lucas Blom. De samenwerking met het IVN werd in 1989 voor mij persoonlijk verstevigd door de kennismaking met IVN-lid Jannie Nijman; ze is mijn levenspartner geworden.

Naast de excursies, lezingen en weekeinden, besloten wij samen met Evert Maarschall en partner en 5 kinderen deel te nemen aan een KNNV-kamp in Modane (Franse Alpen). Dit was een groot succes, samen met allerlei specialisten en liefhebbers bergwandelingen maken. Naar de kinderen had je bijna geen omkijken, want die vormden met anderen een eigen groep. Dit hebben we nog jarenlang gedaan, naar diverse kampen in Frankrijk, Zwitserland, Tsjechië en Slowakije.

Als aanvulling op de plantenwerkgroep werd ook de mossenwerkgroep opgericht, eerst onder leiding van Lucas Blom en daarna tot op heden van Pieter Korstanje. In het winterseizoen kwamen we met een groepje van vijf wekelijks bijeen om met mossengidsen en microscoop de moeilijkste soorten op naam te brengen. Deze bijeenkomsten vonden jarenlang plaats ten huize van Leo Bruinenberg, die iedere keer de huiskamer ombouwde tot determinatieruimte.

In 2004 nam ik afscheid van het bestuur om daarna nog enkele jaren met Lezex mee te werken. Jannie gaf hierna de afdeling enige ondersteuning door het materiaal beheer op zich te nemen. In september 2014 startte de dinsdagmiddaggroep, waarvan Jannie de organisatie op zich heeft genomen. Als echtgenoot kan ik geen excursie missen, en ik geniet van de wandelingen en van de onderlinge vriendschap.

Jan, Tineke en Gré ▶

◀ beroemd echtpaar

Piet Winder

Ik ben opgegroeid in Schoorl aan de bosrand, tegen het duin aan, waar mijn vader een pluimveebedrijf had. Hij combineerde dat met werkzaamheden van bollenboer. Mijn hele familie was natuurminnend, maar ik ben de enige van de zoons die later een groen beroep heeft gekozen.

Als klein kind al voelde ik me in het duin het gelukkigst. Ik verzamelde van alles: schedels, nesten, eieren, schelpen. Later kwam daar het strandjuttent bij: zodra het ging stormen sprong ik op de fiets en ging op weg naar het strand. Ik kon ook goed in bomen klimmen, zodat ik ooit het hooggelegen nest van de wielewaal (na het uitvliegen van de jongen) aan mijn verzameling kon toevoegen. Om de namen van de vogels te leren kennen beschikte ik over Het vogelboekje van J.P. Thijssen. Op de lagere school werd ik voor de meester een bron voor het vak natuurkennis, tevens het vak dat op mijn rapport met het hoogste cijfer gewaardeerd werd.

Ik wilde geen timmerman of elektricien worden zoals mijn broers. Gelukkig bood zich de mogelijkheid aan om aan de slag te gaan bij "Sursum corda", een boom- en plantenkwekerij in Aagtdorp. Daar heb ik de basis gelegd voor mijn kennis van vele exoten met hun Latijnse namen.

Begin zeventiger jaren kwam ik door toeval in contact met Luc Blom, die als groenbeheerder in dienst bij van de gemeente Bergen bezig was om wilde planten een plaats te geven in de groenstroken. Door het vrijkomen van een vaca-

ture kon ik wegens mijn kennis van wilde planten bij de groendienst van Bergen komen werken. Vele jaren heb ik zowel in de tuin bij de Oude Hof als in de tuin achter het huis Kranenburg wilde planten opgekweekt en hun zaden gewonnen voor gebruik in de gemeentelijke groenvoorzieningen.

Op aanraden van dezelfde Luc Blom heb ik de – allereerste – opleiding tot natuurgids van het IVN gevolgd. Wat

mijn activiteiten in natuurorganisaties betreft: jarenlang ben ik actief geweest in de stichting "Wonen onder de bomen" in Schoorl om lezingen te organiseren. Vanwege mijn kennis van vooral het Schoorlse duingebied en de verdere omgeving heb ik veel excursies voor het IVN geleid. Tegenwoordig doe dat nog steeds, maar dan als deelnemer van de woensdaggroep van de KNNV-Alkmaar.

▲ Piet leidt de woensdaggroep door de Oude Hof ▲

Henk Witte en de Strandwerkgroep

Geboren op een Texelse boerderij groeide ik op met grote aantallen grutto's, goudplevieren, scholeksters, wulpen en nog veel meer om me heen. In het lage land dicht bij huis zag je zelfs harlekijnorchissen en een kolonie visdiefjes. In de hongerwinter kregen wij een Amsterdamse jongeman in huis. Een actieve NJN'er die regelmatig terugkwam en later mijn zwager werd. Er kwam een flora en ik leerde onderweg naar school al gauw veel namen van de plantjes in de berm. Mijn drie broers hadden ook een bovengemiddelde belangstelling voor de natuur gekregen. Vaak reden we een rondje langs de Waddenzee, waarbij we met behulp van "Zien is Kennen" steeds meer vat kregen op al die lastige steltlopertjes. In de vakantieperiodes kwamen we daar wel eens groepjes jongeren tegen met verrekijkers, NJN'ers en CJN'ers. We kregen in de gaten dat ze van heinde en verre kwamen om vogels te zien die wij heel gewoon vonden. Bij toeval werd ik lid van de KJN. Dat betekende veel kampen en excursies in allerlei uithoeken van het land. Heel leerzaam en ook nog heel gezellig.

▲ Amerikaanse zwaardscheden (strand IJmuiden)

Op advies van het hoofd van Staatsbosbeheer op Texel kwam ik terecht op de Hogere Bosbouw- en Cultuurtechnische School in Arnhem (later opgegaan in Van Hall Larenstein Velp). Daarna kon ik gelukkig al snel aan het werk bij de organisatie die nu Landschap Noord-Holland heet. Heel klein nog: het personeelsbestand steeg met mijn aanstelling van 1,5 naar 2,5 fte! Verwerving en beheer van weidevogelreservaten werden belangrijke zaken waar ik mee te maken kreeg. Het opgroeien op een boerderij en de brede opleiding kwamen daarbij goed van pas. De organisatie groeide als kool en in 2006 ging ik, inmiddels rentmeester, met pensioen.

Rond 1971 werd ik lid van de KNNV-afdeling Zaanstreek. Ik ben daar nauwelijks actief geweest. Mijn verhuizing naar Bergen in 1988 en de overschrijving naar de afdeling Alkmaar bracht daarin geen verandering teweeg. Pas in 2004 ging ik met het oog op het naderend pensioen uitzoeken wat de KNNV mij te bieden had en eventueel andersom. De plantenwerkgroep trok mij het meeste aan. Een goede keus, ik ben vaak mee geweest op excursie. Pieter Korstanje, in die tijd voorzitter, had mij binnen de kortste keren gestrikt voor het penningmeesterschap. Dat heb ik tien jaar gedaan.

In 2006 werd een strandwerkgroep opgericht. Op Texel was ik jaren daarvoor al vaak op het strand te vinden, dus dat leek me wel wat. Valentien Doing werd coördinator en deed

dat uitstekend maar zij werd in 2007 helaas ernstig ziek. Ik liet me overhalen om de werkzaamheden over te nemen en ik doe het nog steeds met plezier. Het "werkgebied" is in de praktijk de hele kust van Texel tot en met Walcheren. Voor de Knorhaan, de nieuwsbrief van de strandwerkgroep, verzamel ik informatie en draag ik zorg voor de excursie verslagen. Van de overige afdelingsactiviteiten heb ik bijzondere herinneringen aan de excursies naar de velden met kievitsbloemen bij Zwolle, naar de bijzondere plantengroei ten zuiden van Bergen aan Zee en naar de plantengroei in de jonge duintjes op de zuidpunt van Texel.

▲ Henk Witte met Linda Keesman en Ria Walvis

▲ Het weite van Witte Foto Jan Verkaik

▲ Bij de hoogwaterlijn

Achter de schermen

We hebben hiervoor in deze uitgave de diverse werkgroepen en de leden die daarbij een belangrijke rol spelen in woord en beeld belicht. Achter de schermen en in alle stilte wordt ook door meerdere leden gewerkt aan het goed functioneren van de vereniging: er worden excursies en lezingen voorbereid, er vinden bestuursvergaderingen plaats en vier keer per jaar moet een nummer van BLAD gemaakt worden. Daarom aandacht voor:

Tineke Broersen

Vanuit Akersloot, waar ik in mijn jeugd woonde, ging ik in Bergen naar de middelbare school. Daar werd op een gegeven moment (ik was toen 17 jaar) een wervingsactie gehouden om lid te worden van de plaatselijke KJN-afdeling, met de naam DUBO. Deze wat wonderlijke naam stond voor de afkorting Duin-Bos-weide strand. Ik leerde daar andere jonge mensen kennen, die tegenwoordig, net als ik, actief lid zijn binnen de KNNV-Alkmaar, zoals Martijn Oud, Kees Blaauboer en Henk Witte. Ik herinner me nog het startpunt vanwaar onze excursies op zondag om 10.00 uur begonnen: dat was het snoepwinkeltje op de Loudelsweg in Bergen. Voor mij speelde het sociale aspect van de excursies ook een grote rol: samen erop uit de natuur in, dan voelde ik mij echt gelukkig! Mijn enthousiasme maakte dat vier jongere broers en zusters ook lid geworden zijn van de KJN.

Tijdens mijn huwelijk (met André Peerenboom, regelmatig deelnemer van de plantenwerkgroep) gingen we meer met z'n tweeën op stap. Pas na zijn overlijden in 2008 heb ik de draad van het natuurverenigingsleven weer opgepakt. Nu, als lid van de KNNV-Alkmaar, doe ik weer volop mee aan excursies en let als penningmeester op de centjes. Het verleden in de KJN speelt ook nog rol in mijn leven: al 10 jaar achterelkaar gaan we met een groep oud KJN'ers op vakantie in Polen.

▲ Gré en Tineke bezig met excursie voorbereiding

Gré Stelling

Als botanisch analist heb ik op het laboratorium voor Phytopathologie in Baarn en op het laboratorium voor Bloembollenonderzoek in Lisse gewerkt.

Ik kreeg aandacht voor de bergflora toen ik een baantje voor een paar maanden vervulde bij de Nederlandse Reisvereniging, met als taak jongeren te begeleiden op wandelingen in de bergen in de omgeving van Arosa in Graubunden (Zwitserland).

In 1978 heb ik in Zoetermeer o.l.v. de legendarische Nijkamp de IVN-cursus voor natuurgids gevolgd. Na eerst in gezinsverband deelgenomen te hebben aan KNNV-kampen en later zelf aan KNNV-reizen naar allerlei plekken in Europa, ben ik in de Reiscommissie van de KNNV terechtgekomen. Daar heb ik vier jaar reizen mee helpen voorbereiden en vooral ouderenreizen begeleid.

Tenslotte heb ik op verzoek van de hoteleigenaar van een hotel in Waltensburg in Graubunden in de zogeheten bloemenweken voor hotelgasten wandelingen begeleid. Van bloemen en planten die we onderweg hadden gezien was 's avonds een diaprojectie. Veel gasten hebben hierdoor meer oog gekregen voor de prachtige bergflora.

De laatste jaren help ik, samen met Tineke en Evert de vier jaarlijkse algemene seizoensexcursies te organiseren. En verder ga ik iedere dinsdag, met heel veel plezier, mee met de natuurwandelingen van de Dinsdaggroep.

▲ Gré in haar element

Marjolein en Jan Boersma

Een onmisbaar echtpaar voor de vereniging. Marjolein notuleert bestuursvergaderingen, herinnert de leden per e-mail aan de data van excursies en lezingen, doet de ledenadministratie, is lid van de BLAD-redactie en zorgt voor de etikettering en de verzending van BLAD. Jan is bij dit laatste de helpende hand. Terwijl Jan geboren en getogen is in Bergen aan Zee en wel op het Russenduin (naast het voormalig Bio-vakantieoord) en in de natuur is opgegroeid tussen o.a. eekhoorns en fazanten is Marjolein van oorsprong een stadskind uit Amsterdam. Haar moeder had interesse in de natuur en Marjolein heeft herinneringen aan het bekende boekje In Sloot en Plas en de eerste 72 namen van planten heeft ze geleerd via een bloemenspel. Een belangrijke inspirator was ook de biologie leraar op het Spinoza lyceum.

Gezamenlijk hebben Jan en Marjolein in 1996 deelgenomen aan de gidsencursus van het IVN, vanaf 2003 zijn beiden lid van de KNNV. Uit de ontmoeting tussen Jan en Friedjof van den Bergh op een nieuwjaarsreceptie van SBB, is een paddenstoelenwerkgroep ontstaan, waar zowel Jan als Marjolein wekelijks aan deelnamen. Ook werkte Jan mee aan de totstandkoming van de jaarlijkse paddenstoelentafel bij het (voormalig) Zandspoor. Jan heeft zich daarnaast verdiept in de soorten naaldbomen die in de duinen voorkomen en heeft met de kennis ervan vele excursies begeleid voor IVN en SBB. Ook de dinsdaggroep van de KNNV heeft gebruik gemaakt van zijn lessen in het duin over de kenmerken van de diverse coniferen.

◀ Bestuursvergadering met Pieter Korstanje, Herman van Kampen, Ruud Maarschall, Marian van der Laan en Marjolein Boersma

Bezig met BLAD: Bert Buizer, Keat Kho, Jan en Marjolein Boersma, Ger Augustus ((Evert maakte de foto) ▼

Colofon

Keat Kho: vormgeving en productie
keatkho@gmail.com
redactie: Evert Maarschall
Printwerk: DrukwerkMax

De KNNV afd. Regio Alkmaar is een vereniging met ruim 200 leden die zich met enthousiasme bezig houden met de natuur in al haar verschijningsvormen. Ze richt zich al meer dan 90 jaar op natuuronderzoek, natuurbeleving en natuurbescherming. De moederorganisatie KNNV is een landelijke vereniging met 53 afdelingen.
ledenadministratie@regioalkmaar.knnv.nl
Website KNNV: www.knnv.nl/alkmaar

KNNV

**100
JAAR**

Wachten op geduld

Met dank aan Annemie Vandormael

**Dit is het geduld voor een gedicht, dit is het
zorgvuldig wachten op blijven, kijken van waaruit
wachten wordt gemaakt, hoe ruimte wordt
gemaakt, licht en schaduw, vanuit het
schrijven, zo dichtbij.**

**Nu het weer een dag is als vele anderen, nu
niets hoeft te lukken of te mislukken, nu niets de
overhand, laat ik de tuin op zijn beloop, zie ik
hem weer ontstaan vanuit de aarde, bloemen
hoog reikend in de lucht, ijverige insecten.**

**Ik heb hier geleefd als de enige die hier leefde, alsof
ik de eerste getuige was, hier, van de voortschrijdende
tijd. Mocht het ooit iets worden met mij dan vanuit
deze langzame woorden.**

**Jij zou het herkennen als iets waarop je later terug
kon komen, iets dat je eindeloos kon herhalen.**

Het is al duidelijk terwijl het hier staat –

Elbert Gonggrijp

tuin Egmond aan den Hoef,
dinsdag 24 juli 2018

